

2010 m. balandžio 30 d., penktadienis

Nr. 16-17 (892-893) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Susipažinkime: dirigentė Mirga Gražinytė

3

Frederiko Chopino 200-osioms metinėms

4

Ar neoliberalai tėsia Liuterio idėjas

6

Kodėl „Fluxus ministerija“?

Kestutis Kasparavičius. Ilustracija iš Ch. Morgenstern
„Čiuožiančios antys“ (Esslinger, Esplingen). 1991 m.

Pokalbis su Kęstučiu Kasparavičiumi

8

Tomo Donelos filmas „Atsisveikinimas“

Klajokliškas teatras

Rimo Tumino spektakliai J. Vachtangovo teatre

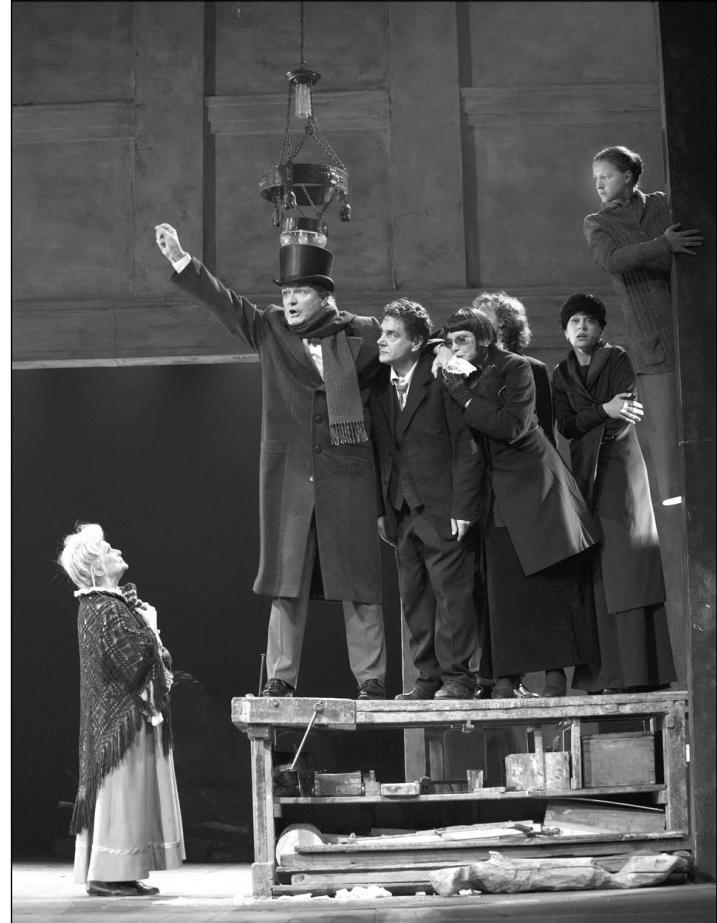
Daiva Šabasevičienė

Lietuvoje seniai laukta ir Jevgenijaus Vachtangovo teatro iš Maskvos, ir Rimo Tumino darbu, sukurtų šiame jo vadovaujamame teatre. Pirmuoju gasto lių spektakliu buvo pasirinktas Antono Čechovo „Dédé Vania“. Anot Čechovo, tai keturių veiksmų scenos iš kaimo gyvenimo; spektaklyje greta vyksta du gyvenimai – fasadinis ir tas, kurį siūlo klasiko potekstės.

Taip „Dédé Vania“ ir prasideda – su lėlių namus žaidžiančiais personažais. Žaidimo taisyklės kiek neįprastos, nes ypač pirmą spektaklio dalis atrodo sutrupinta į scenas, mižanscenas, kurių kaleidoskopinis piešinys ryškėja iš lėto. Vėliau supranti, kad tai ne atskiru kompozicijų junginys, o sąmoninga kelionė į nejaukų gyvenimą, kurį išgyvena ne vien Čechovo laikų žmonės, bet ir mes šiandien. Spektaklyje veiksmas iš lėto, bet išsiūbuojas. Režisierius leidžia personažams vienas kita klausyti, bet negirdėti. Čechovas tampa šiuolaikiškas būtent per šiuos žmones – žiaurius, griežtus ir vienas kitam kurčius.

„Dédés Vanios“ ekspozicija priimena keliaujančio Tumino teatro tėsinį. Šis režisierius net nesistengia kurti naują spektaklį. Pasitelkės Čechovą jis tėsč tai, ką pradėjo lygai prieš dvidešimt metų. Todėl nesistebina nei bendra spektaklio stilistica, nei pagrindinių komandos narių – Adomo Jacobskio ir Fausto Lateno – pasirinkimas. Paradoksaškiliaudamas per ankstyvuosius savo spektaklius, Tuminas sukuria naują kokybę, ir ši visai jo kūrybai suteikia nauju spalvą. „Dédé Vanią“ režisierius paverčia postmodernistiniu, pobeketišku kūriniu – XX a. stilistika pereina į šiuolaikiškio teatro kontekstą.

Kupiūruodamas tekstą, Tuminas pateikia gana daug interpretacinių atradimų. Kai kurie dramos sakiniai spektaklyje tapo ir naujomis meninėmis aksiomomis. Jos galėtų su-

„Dédé Vania“

daryti net tam tikrą spektaklio įvaizdžių reikšmių žodynėli. Kaip pavyzdij paminėčiau Astrovo atsisveikinimo sceną: su lagaminais rankose ir ant pečių Vladimiras Vdovičenkovas sako finalinį tekstą, bet mes nebeklausome, nes regime išvargujį Astrovo veidą, pasitempus, bet ir slegiamą šios naštos jo kūną. Toks Astrovas primena Hermanno Hesses stepių vilką. Jo kelionė į užmarštį panaši į jo paties laidotuvės. Tuminas visiškai sumaišo kortas, pasukęs egzistencialistiniu keliu ir pasiūlęs savo personažams toliau „važiuoti byrančiais dviračiais“.

Vdovičenkovas, iš pradžių demonstravęs pasitikėjimą savimi, paskutinėse scenose apskritai atsiskako „vaidybos“. Jo tekstai virsta skausmingu šios dienos liudijimu,

tik patvirtinančiu, kad nuo pjesei parašymo laikų (1897) praėjus daugiau nei šimtui metų, žmonių gyvenime niekas nepasikeitė. Astrovo prisipažinimas „aš nemylu žmonių“ nuskamba kaip atviras režisierius dialogas ir su savimi, ir su žiūrovais.

Nesates jausmo apimti visi „Dédés Vanios“ veikėjai. Nejaukiai jaučiasi net Sena auklė, kuri skėčioja rankomis, plakasi kaip niekam nerūpinti dūselė. Grimas slepia Galinos Konovalovos biografiją. Aktorių, kuriai rudenį sukaus 95-eri metai, spektaklio lėliškumas pritinika ne mažiau nei sceniški rūbai.

Pagrindiniam Voinickio vaidmeniui pasirinktas Sergejus Makovec-

NUKELTA | 5 PSL.

Opera mane labai traukia

Pokalbis su dirigente Mirga Gražinyte

Mirga Gražinytė dirigentės kelią pradėjo Lietuvoje, Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje, vėliau ji tėsė Graco muzikos ir vaizduojamų menų universitete, Bolonijos muzikos konservatorijoje. Pastaraisiais metais ji studiuoja simfoninį dirigavimą Leipcige, F. Mendelssohno aukštojoje teatro ir muzikos mokykloje. Ypatingu įvykiu šios jaunos dirigentės profesiniame gyvenime tapo balandžių diriguota G. Verdi „Traviata“ Osnabriuko operos teatre. Ta proga ir pakalbinome M. Gražinytę.

Lietuvoje prasidėjės tavo dirigavimo studijų keliais vėliau tėsėsi ir kituose kraštose. Gal apžvelgtum jū?

Nacionalinė M.K. Čiurlionio menų mokyklą apibūdinti kaip gimus namus ir profesinio augimo vieta, antrus namus ir sąmoningėjimo laikotarpį siečiau su Gracu. Italija yra operos tėvynė ir mano didelė meilė, o pastaruoju metu mane su- pa vokiška tvarka Leipcige.

Tavo diriguota „Traviata“ Osnabriuko operos teatre – išties labai didelis laimėjimas, turint omeny, kad esi dar tikrai jauna. Kaip įvyko šis debiutas?

Prieš metus dalyvavau atrankoje ir buvau priimta į vadinamajį „Dirigentų forumą“. Tai – puiki tarpautinė programa (rodos, vienintelė pasaulyje), siekiant remti ir ugdyti jaunus dirigentus. Čia kasmet rengiamas dviejų turų konkursas (vienais metais su Gētingenu, kitaais – su Niurnbergo simfoniniu orkestru; man ir teko dirbti su pastaruoju), po kurio atrenkami 5–6 jauni dirigentai iki 30 metų. „Forumą“ sudaro trys lygiai, kurių kiekviename išbūnama dvejus metus, o tada laukia egzaminas, vėlgi su kokiui nors Vokietijos simfoniniu orkestru. Po egzamino siūloma arba percerti į aukštesnį lygį, arba dar metus studijuoti tame pačiame, arba tiesiog atsisiekiinti.

Per metus jaunieji „Forumo“ dirigentai kviečiami į keletą mestriškuomo kursų su simfoniniais orkestrais ir įvairiais dirigentais. Išsimintiniausia man tokio pobūdžio patirtis pirmaisiais metais buvo Bonoje organizuotos L. van Beethoveno simfonijų studijos, kurioms vadovavo Kurtas Masuras, talkino Bonos Beethoveno simfoninius orkestrus. Dvi savaitės gyvenome ant Reino kranto, nuo ryto iki vakaro grojom Beethovenė, giliomės į jo memorialiniame muzejuje saugomus rankraščius, o pabaigoje visi dylikiai dalyvius dirigaome dviejuose koncertuose – kas po simfonijos dalį, kas po dvi.

Sudėjus visus tris lygius, „Forumui“ priklauso apie 30 dirigentų, nemažai ju dirba operos teatrueose arba vadovauja įvairiems orkestrams. Įveikus paskutinį lygį laukia kova dėl „Vokietijos dirigentų prizo“, vykstanti Berlyno Konzerthaus salėje.

Vos patekusi į „Forumą“ (po pirmųjų kursų buvau pavadinė „svie-

žiu viščiuku“) gavau pasiūlymą 2009–2010 metus praleisti orkestro akademijoje, organizuojamoje „Kalniečių orkestro“ (*Bergische Symphoniker*, jis įsitikūrės kalnuotoje vietovėje tarp Remšeido ir Zolingeno). Ilgą laiką jiems vadovavo dirigentė Romely Pfundt. Jos iniciatyva ir buvo pradėta kasmet stipendiją skirti jaunai dirigentei. Jaunajai stipendininkei patikima vadovauti įvairiems koncertams, šeimyninėms bei mokyklinėms programoms, kurias atlieka orkestras.

Spaudoje spektaklis buvo labai gerai įvertintas ir muzikiniu, ir režisūriu aspektu. Kokiu dažnumu rodomas spektaklis ir kokia tavo nuomonė apie patį pastatymą?

Po premjeros sausio 16 d. iki sezono pabaigos „Traviata“ rodoma apie 10–15 kartų. Kol kas į kiekvieną spektaklį išpirkti beveik visi bilietai (šiame teatre apie 700 vietų, o Osnabriuke apie 160 tūkst. gyventojų). Jei pasisekimas neblės, spektaklis bus kartoamas rudenį.

Manau, stipendios šio pastaty-

spektaklį. Paprastais, aiškiai suprantamais ir kartu be galo kūrybingais simboliais Jaenecke kalba apie pačius svarbiausius dalykus, įžvelgia operoje galbūt net naujų, Verdi neužmanytų prasmų, kurios nė kiek nesikerta su kompozitoriaus ir libreto autorius tikslais.

Ši scenografė yra paruošusi „Traviatos“ sceną ne viename Vokietijos operos teatre, tarp jų ir Leipcige. Ir vis naujai, vis kitaip.

Pastebėjau, kad „Traviatos“ dainininkai – iš daugybės skirtingu šalių. Ar tai pastovi grupė, ar specialiai surbta?

Taip, šio spektaklio atlikėjai iš įvairių kraštų: Korėjos, Rusijos, Šveicarijos... Tačiau dauguma jų nebuvo kviečtiniai solistai, o tame teatre dirbantys dainininkai. Tautinis margumas – dažnas reiškinys Vokietijos teatruse, orkestruose, aukštosiose muzikose.

Iš Sibiro kilus Natalija Atamančiuk, atliekanti Violetos vaidmenį, – kita spektaklio atraminė kolona greta režisierės ir scenografės. Kitaip, žinoma, ir neturėt būti! Jos balsiniai sugebėjimai itin darniai pynesi su aktoriniuose. Premjeros metu teko išgirsti dviejų publikoje sėdėjusių ponų komentarą: „Dainuoja tai dainuoja, bet kaip vaidina!“

Nors esi pagrindinio dirigento Hermanno Bäumerio asistentė, diriguodama turbūt neatsisakei ir asmeninio indėlio į muzikinę operos sferą?

Ruošiant premjerą man teko orkestrui padiriguoti tik II veiksmo finalą per vieną repeticiją. O balandžio 3-iosios spektakliui diriguavau be jokios papildomos repeticijos. Tai iprasta Vokietijoje. Tad manasis indėlis buvo tik momentinius, nors tai įdomi, daug svarstyti reikalaujanti tema: ką galima daryti kitaip, nei prieš mane diriguusysis, o kas būtų pernelyg rizikingo?

Tačiau visus du mėnesius beveik kasdien dirbau su dainininkais, o juk jie Verdi operoje – pagrindiniai vedliai. Ir čia teko susidurti su pačiais klausimais. Nebūdamas pagrindiniu muzikiniu vadovu turi labai jausti abiejų pusų ketinimus bei troškimus – ir dainininkų, ir šefo, be to, būtina griežtai laikytis partūros ir atkakliai siekti profesionalumo. Dainininkai noriai keičia ritmės vertes, dinamiką ir panašius dalykus.

Neabejotinai esi susidūrusi ir su kitomis Verdi operomis. Kaip manai, kuo šis kompozitorius stiprus? Galbūt simbolika, kuria persmelktas ir minėtasis „Traviatos“ pasta-

tymas?

Mano akimis, vienas iš didžiųjų Verdi stebuklų – jo, kaip architekto, sugebėjimai. Architektu, pasikliaujančio labiau intuicija, jausmu, neskaičiuojančio proporcijų skaičiavimo mašinėle, bet neįtikėtinai meistriškai vystančio ir valdančio

draminę liniją. Pažįstu ne vieną itala, rimtais besipiktinant Verdi „primityvumu“ ar tiesiog nevertinantį jo orkestruotés paprastumo, melodijos natūralumo bei panašių dorybių. Smagu su jais pasiginčyti ir bandyti apginti kompozitoriaus genialumą. Pavyzdžiu, „Traviatos“ III veiksmo pradžia: antrojo finandas jau vien decibelų prasme pasiekia aukščiausią tašką, atveda iki dramatiškiausios kulminacijos, kurioje muzika stipriausiais būdais išreiškia prievertą, jėgą, smurtą, skausmą, pažemimą ir daug kitų dalykų.

III veiksmė, po šiurpinančios puotos pabaigos, Violeta lieka visiškai viena (mūsų spektaklyje net jos tarnaitė Anina vengia artumos, ir tik iš tolo nedrąsiai žvilgčioja į ant žemės sukniubusią poną), apleista, pamiršta, bejégė, merdjėjanti. Kaip neįtikėtinai tobulai tai atspindi muzika: po ką tik buvusio šurmilio ir griausmo, masės chore bei orkestre sekā beveik dešimt minučių kone visiškos tylos – spengiančios tylos, kai girdisi sunkus mirtinio ligonio kvėpavimas, kai visos viltys žuvusios, niekas nebejudą, visa lyg sustingę. Violeta išsnabžda po vieną kitą žodį, paprašo gurknelio vandens, truputėlio šviesos, bet net nedainuoja; rečitatyvinė vienišumo scena, kur orkestras tik vienu kitu akordeliu palaiko harmoniją ir susitirpina scenoje tyvrantį liūdesį, rodos, persmelkia tave iki kaulų...

Regis, tai buvo ne pirmas tavo pasirodymas muzikinio teatro scenoje – Lietuvoje esi diriguavusi G. Kuprevičiaus miuziklą „Ugnies medžioklę su varovais“. Ar sieji ateityje save su operos dirigentės profesija, ar stengsies aprépti viską? Kokie tavo ateities planai?

Opera mane labai traukia. Čia taip gražiai susilydo balsas su instrumentu, kaip ir begalė kitų dalykų... Labai norėčiau vis daugiau ir daugiau veikti Lietuvoje. Pamažu stengiuosi eiti šia kryptimi. Dalykai, kurie mane keri – operos ir muzikos vaikams pasaulis, menas pateikti klasikinių repertuarą jaunam klausytojui. Tačiau tai labiau svajonės.

O konkretūs planai – pavasarį laukia dar viena programa 5–6 klasinių mokiniams, kurioje su „Kalniciu“ atliksime R. Strausso simfoninę poemą „Tilis Ulenšpygelis“. Balandžio pabaigoje organizuojamas koncertas su Vidurio Vokietijos simfoniniu orkestru (jo būstinė Leipcige), kuriam diriguoti buvo atrinkti du studentai iš Veimaro ir aš. Man teko laimėti diriguoti I. Stravinciukio siučią „Ugnies paukštę“. Birželio pabaigoje ir gruodžio planuojamą „Dirigentų forumo“ organizuojamą kursą: su buvusiu Gevandhauzo muzikiniu direktoriu Herbertu Blomstedtu ir dar sykį su Kurtu Masuru (taip pat buvusiu Gevandhauzo muzikiniu direktoriu) Bonoje.

KALBĖJOSI
KAROLINA JUODELYTĖ

Mirga Gražinytė

T. KAPOČIAUS NUOTR.

Kita šios stipendijos dalis skirta bendradarbiauti su Osnabriuko operos teatre. Du mėnesius dalyvaujančių operos statymo procese, diriguau sceninėms repeticijoms bei joms akompanavau, o galiausiai pasisekė ir padiriguoti.

Operos programėlėje greta tavo, kaip dirigento asistentės, pavidės įrašyti dar keturi asistentai (beje, visi virai!). Ar visų funkcijos buvo vienodos?

Visi asistentai padeda ruošti spektaklį, tad kiekvieno pareigos vos kitočios. Vienas jų – choro vadovas, kiti – pianistai, vokiškai vadinami „korepetitoriai“ (dažniausiai yra rimtai išsilavinę ir diriguavimo srityje), grojė per repeticijas. Laimė padiriguoti spektaklį tenka ne visiems. Aš buvau veikiau viešnia (beje, apgyvendinta tiesiai operos teatro palėpe) kaip koks Paryžiaus operos vaiduoklis), galėjusi visą laiką susitinkti vien į „Traviata“, nuodugnai susipažinti su muzikinio teatro struktūra, susiformavusia hierarchija.

mo dalys – režisūra ir scenografija. Ką tik Berlyne studijas baigusi 26-eriu metų režisierė Nadja Loschky – labai entuziastinga, temperamentinga ir maloni. Ji išmoko atmintinai ne tik visą operą, bet ir visų operos dalyvių pavardes, išskaitant visut visut choro! Tai tikrai graži pagarba asmenims, su kuriais dirbi, ir ji veikia labai įkvepiančią, kuria puikią, darbingą atmosferą. Galiausiai dėl to iš kartais siiek tiek nevirkraus, apsnūdusio choro susiformuoja įtaigūjų aktorių ansamblis. Kita vertus, dirbdama Nadja nuolat ieškojo rýšio su muzika, kitaip tariant, stengsisi kassyk pradėti nuo jos, kaip nuo visa ko šaltinio, bandydama suprasti, kodėl Verdi kažkur parašė „diminuendo“ ar pavedė tempą...

Dekoracijų ir kostiumų autorė Gabriele Jaenecke, jau įgudusi menininkę, dar per pirmą susitikimą prisipažino, kad „Traviata“ – jos megstamiausia opera. Tai labai jaučiasi ir tebesijučia per kiekvieną

Frederikui Chopinui – 200

Apie fortepijoną, genijų ir sielą

Rokas Zubovas

Prieš kiek daugiau negu tris šimtus metų, pačioje XVIII amžiaus aušroje, o tiksliau, lygiai 1700 metais, Florencijoje Medici rūmų instrumentų prizūrėtojui Bartholomeo Cristofori veikiausiai dieviškasis įkvėpimas padėjo sukurti iki tol nematyta muzikos instrumentą: jo sumeistautas klavišinis instrumentas pirmą kartą istorijoje galėjo skambeti garsiai ir tyliai, priklausomai vien nuo klavišo užgavimo. Iš čia ir naujojo instrumento pavadinimas: *arpicembalo per piano e forte*. Švelnū tembru pasižymintis, bet ryškios balso charakteristikos neturiantis instrumentas didikams Medici didelių emocijų nesukėlė – trys Cristofori sukonstruoti instrumentai greičiau tapo įdomiai keistenybe, o ne svarbiu muzikos vakarų akcentu. Taip ir liko stovėti puikieji Cristofori instrumentai Medici rūmuose, nežinomi Europos šalių klasėnuose ir kitų instrumentų meistrams. O šie taip pat stengėsi sukurti instrumentą, galintį skambeti garsiai ir tyliai. Johannas Sebastianas Bachas, XVIII amžiuje artėjant prie vidurio, taip pat turėjo progą Prūsijos karaliaus rūmuose prisiliestis prie vokiečių meistrų kurtų panasių instrumentų. Didysis maestro mandagiai pagyrė instrumentus – juk, šiaip ar taip, jie karaliaus. Bacho kūrybai šie instrumentai neturėjo įtakos. Po dar kelių dešimtmecius jaunasis Mozartas Vienoje, prisilietus prie jau tobuliu sukurstuotų fortepijonų, susižavėjės rašė laiške tėvui apie jų tembro lygumą, dinamines galimybes.

Taigi truko beveik šimtmetį, kol vokiečių meistrai prisivijo ir net technologiskai pranoko Christofo-

ri *arpicembalo per piano e forte*, ir prasidėjo fortepijono amžius. Per pirmuosius du XIX amžiaus dešimtmecius fortepijonas tapo pačiu populiariausiui ir daugiausiai naujodamų muzikos instrumentu. Jis galėjo, regis, viską: vienas žmogus šiuo instrumentu galėjo atkurti ne tik styginių kvarteto, bet ir viso simfoninio orkestro skambesi; įvairiausiomis harmoninėmis spalvomis ir pačia įmantriausia faktūra palydėti bet kokį instrumentą ar balsą, sukurdamas pačias netikėčiausias nuotaikas; akompanuoti chorui ar kartu su styginiu ir pučiamaisiais instrumentais susipiinti kamerinės muzikos skambesys. Fortepijonas taupo ir daugelio kompozitorų kūrybine laboratorija: prie jo buvo bandamos naujos harmoninės, melodinės slinktys, ieškomi netikėti formas modeliai – kas galėjo būti geriau ir paprasčiau, negu pačiam kompozitoriui iš karto pabandyti, kaip skamba nauja idėja: ne veltui soliniuose to meto fortepijono kūriniuose galime išgirsti ir operų scenų ar arių specifika, skirtingų orkestrinių instrumentų grupių suprišinimus. O virtuožumo prasme naujasis instrumentas aiškiai pranoko visus iki tol egzistavusius: šimtai, net tūkstančiai virtuožų visoje Europoje kasdien valandų valandas atidirbiniédavo specifinius virtuožinius efektus: kiekvienas turėjo savo nepakartojamą triuką, kuriuo varydavo klausytojus į ekstazę: vieni garsėjo oktavomis, kiti – dvigubomis tercijomis ar ypač vikriaus šuoliais ir akordais; treti sukurdavo skambaiše, tarsi grotų trys rankos.

Tačiau šiam visų mylimam instrumentui kažko dar vis trūko. Ir tada Dievas sukūrė Chopiną. Didžiausieji genijai paprastai ateina iš pa-

šalių, ateina tarsi iš anksto susiformavę, atlieka savo svarbiausią vaidmenį istorijoje ir pasitraukia. Veikiausiai taip ir turėjo atsitiktiki, kad vienintelis Frederiko Chopino fortepijono mokytojas buvo smuikininkas, o ir šios studijos baigėsi, kai jaunajam pianistui buvo vos dyviliai metų. Gal būtent todėl jam teko pačiam, natūraliausiu įmanomu būdu, įveikti fortepijono mechanikos gniaužtus, pačiam rasti kelią į fortepijoninių subtilybių pasaulį. O ne-paprastas susižavėjimas itališka opera skatinė išskoti galimybę mechaniską instrumentą paversti daimonančiu.

Jaunojo Frederiko noras patekti į Europos pianistų Parnasą, akiavaidu, buvo nenumaldomas. Todėl pirmosios kelionės į Vieną metu devyniolikmetis Chopinas pasirinko labiausiai laiko madą atitinkantią prie porą metų konservatorijoje sukurta kūrinį: bravūriškas variacijas jo mylimiausio kompozitoriaus W.A. Mozarto operos „Don Žuanas“ dueto „La ci darem“ tema. Prasideda jos sukaupta orkestrine ižanga, kurioje styginių instrumentai kanoniškai plėtoja Mozarto temos motyvą, ir įvyksta stebuklas: per kelią sekundes visai to nepajutęs klausytojas atsiduria visiškai kitur; Mozarto pasaulis nutolsa ir ištrypsta keistoję migloje, o staiga, neaišku iš kur, melodijoje pradeda tarsi skleistis polonežkos intonacijos, visas skambesys tampa kažin kodėl nesuvokia-

mai lenkiškas. Tada, tarsi dar vieną orkestro instrumentas, išstoja fortepijonas. Pirmieji akordai, pirmosios trelės, pirmosios replikos – minties koncentracija tokia, tarsi jaunasis kompozitorius, netelpantis savame kailiję, stengtusi vienu ištojimui nusakyti visą savo dvasios pašaulį: visą tikėjimą ir širdgėlą, viltis ir nusivylimus, visą neišsakyta ir dar nezinomą savo likimą ir ateitį, nusinešamas klausytojų į tolimiausias, intymiausias, nepažintas sielos kerteles. Regis, girdi atsivėrusią širdį. Tačiau ne patetiškai, o intymiai išsakančią pačias slapčiausias nuo-jautas. Kai, atrodytų, tragediškos spalvos jau negrįžtamai pasiglemžę vil-tį, vėl orkestras primena šviesią pasaulio pusę, ir vėl lieka vienas sie-los balsas – dabar jau tarsi ir labiau viltingas, bet taip pat nerimastingas, besibaškantis. Ir, kas visų nuostabišaus, – jau šiam septyniolika-mėčio kompozitoriaus kūrinio pirmajame ištojime girdime iki galos susiformavusį Chopino kalbą: čia jau aiškiai skamba būsimieji noktiurnai ir mazurkos, baladės ir etiudai, kiek vėliau variacijose pasineriame iš iš būsimų polonezų, preliudu, *Scherzo* pasaulį. Kai pagaliau gržta Mozarto tema – suprantame, kad ką tik išgyvenome stebuklą, kad patyrēme tai, kuo niekada su niekuo negalėsime pasidalysti, galėsime tik savo sieloe nešiotis patyrimo at-spindį.

Vienos kritikai jaunojo virtuozo pastangas įvertino teigiamai, bet gana nuosaikiai: atkreipę dėmesį į pianisto individualumą ir improvizacijos dovaną, paminėjo, kad jo grojimui kiek trūksta spindesio, taigi dar yra kur tobulėti. O, kaip pats Chopinas rašė laiške namiškiams, „koncertuose klausytojai taip smarkiai plo-

ję ir šaukę tarp variacijų solo, kad visiškai nesigirdėjė orkestrinių tut-tit“. Tiesa, šis vertinimo dvilypumas dar ilgai persekiros Chopiną, net ir daugelį dešimtmeciu po jo mirties kritikai jam vis prikiš tai „saloniškumą“, tai „moteriškumą“, tai kitas rimtiems kompozitoriams netinkamas savybes, bet tokie priklaista nekada nesumažins pianistų ir klausytojų traukos jo kūriniam.

Žinoma, buvo ausų ir akių, iš kartoto suvokusių ir pajutusių Chopino dovanas. Vos trimis mėnesiais už Chopiną jaunesnis kolega, kompozitorius ir pianistas Robertas Schumannas, po metų gavęs progą susipažinti su minėtomis variacijomis, savo pačiame pirmame išspaudo dantame kritiniame straipsnyje sušuko: „Nusimikite kepures, ponai, tai genijus!“

Netrukus prie entuziastingo Schumanno balso prisijungė ir kiti didžiųjų kompozitoriai. Ferencas Lisztas, vos metais jaunesnis už Chopiną, tuoju pat į savo repertuarą pradėjo traukti draugo kūriinius, o šiam mirus ne tik parašė pirmąjį Chopino biografiją, bet ir, veikiausiai ilgėdamasis savo lenko draugo, sukūrė „Mazurka Brillante“. Claude'as Debussy, jau gyvenimo pabaigoje, Europai skėstant Pirmojo pasaulinio karo liepsnose, sukūrė naują fortepijono meno puslapį atverčiančius etiudus, dedikavo juos Frederikui Chopinui.

Jeigu reikėtų trumpai apibendrinti, ką muzikai davė Frederikas Chopinas, pasakyčiau paprastai: įkvėpę fortepijonui sielą. Po Chopino fortepijonui nebercikėjo skambėti kaip orkestrui ar kaip kokiam nors kitam instrumentui. Nuo šiol jis galėjo skambėti kaip fortepijonas. Ir Dievas pažvelgė į žemę ir pamatė, kad tai yra gera.

Anonsai

Projektas „Tolerancija – 2010“ – skirtingu kultūrų sambūviui

Balandžio 28 d. Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre prasidėjo Italų kultūros instituto Vilniuje įciujotas projektas „Tolerancija – 2010“, kuriamo dalyvauja Vilniuje įsikūrę Europos ir Amerikos šalių kultūros centralai bei užsienio šalių ambasados. Projektas apima parodas, koncertus, šokio spektaklius. Pagrindinė devynių renginių tema – tolerancija, būtina ugant kitokių kultūrinių tradicijų pažinimą, ieškant žmogiškų vertybų.

Anot Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus direktoriaus Marko Zingerio, mūsų visuomenėje vis stipriau ryškėjant agresyvumui ir ksenofobijos apraiškoms, nebe-pakanka minėti tik vieną, Tarptautinę Tolerancijos dieną – t.y. lapkričio 16-ąją, paskelbtą 1995-aisiais UNESCO sprendimu. Todėl projekto „Tolerancija – 2010“ iniciatorių ir partneriai tikisi, kad Italų kultūros instituto iniciatyva užgimės renginys, skirtas idėjų dialogui ir

skirtingų kultūrų sambūviui, ras atgarsi ir paliks gilią emocinį pėdsaką kultūrinių renginių lankytojų bei dalyvių širdyse.

Pirmasis ciklo „Tolerancija – 2010“ renginys – balandžio 28 d. atidaryta fotomenininko Gianluca Capri (Italija) portretų paroda „Uni-Diversity: tūkstančiai pasaulio veidų“, Tolerancijos centre bus eksponuojama iki birželio 10 dienos. Fotomenininkas, keliaudamas po atokiausius pasaulio kampelius, užfiksavo skirtingu tautybių ir šalių gyventojų veidus, siekdamas mar-game pasaulio tautų „žemėlapynę“ atrasti vienovę, pabréžti tai, kas mus vienija, išsaugant originalumą ir asmeniškumą.

Balandžio 29 d. Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Šokio teatro scenoje operą „Brundibar“ parengė M.K. Čiurlionio menų mokyklos moksleivai kartu su italių instrumentininkais Angela Chiofalo (fortepijonas), Ugo Gennarini (klarnetas), dirigentu Michelangelo Galeati. Operos pastatymą rėmė Amerikos centras kartu su Italijos kultūros centru, Ispanijos ambasadą, Prancūzų kultūros centru, Lenkijos institutu, Britų taryba, Goethe's insti-

titutu ir Sicilijos regiono asamblėja. Projekto „Tolerancija – 2010“ tės kiti renginiai – gegužės 4 d. „Menų spaustuvėje“ bus rodomas Rapha-elio Hillebrando (Vokietija) ir Sébastieno Ramirezo (Prancūzija) šokio spektaklis „Kartu, pavieniui“, kurį organizuoja Prancūzų kultūros centras ir Gothe's institutas Vilniuje. Gegužės 5 d. VVGŽM Tolerancijos centre vyks Vienos žydų religinės bendruomenės vyriausiojo kantoriaus Shmuelio Barzilai (Austrija) koncertas „Žydiškasis bel canto“, kurį rengia Austrijos ambasada Vilniuje. Sh. Barzilai baigė Tel Aviv'o muzikos ir kantorinio giedojimo institutą, tobulinosi pas pasau-lyje žinomus kantorius: Moshe Sterną, Naftalį Herstiką, Shmuelį Taube ir kitus. Jo repertuaras – ne tik žydų liturginė, liaudies, chasidų ir klezme-rių muzika, bet ir klasikinės dainos bei operų arijos. Koncerte Tolerancijos centre kantoriui akompanuos pianistas Michaelis Segelmanas.

Toje pačioje erdvėje numatomu du klezmerių muzikos koncertai. Gegužės 19 d. Amerikos centras Vilniuje pristatys „Maxwell Street Klezmer Band“ grupę iš Čikagos

(grupė gegužės 21 d. surengs koncertą ir Kauno karininkų ramovėje), o kitą dieną, gegužės 20-ąją, – Lenkijos institutas Vilniuje pakvies pasiklausyti grupės „Rzeszow Klezmer Band“ iš Lenkijos.

Portugalijos ambasada ir Bulgarijos Respublikos ambasada Vilniuje pristatys Portugalijos ir Bulgarijos vakių piešinių parodą (gegužės 19 d. Portugalijos ambasadoje). Paskutinis ciklo „Tolerancija – 2010“ renginys – Ispanijos karalystės amsabados Vilniuje pristatomą išpanų fotografo Jose Antonio de Lamadrido fotografijų paroda „Kiti. Krikščionių, musulmonų ir žydų etničes mazūmos Viduržemio jūros regiono šalyse“, kuri bus atidaryta Tolerancijos centre birželio 15 dieną. Fotografijose perteikiamas kasdienis religiniems mažumoms priklausančių žmonių gyvenimas trijose skirtingo-se šalyse. Tai žydai Maroke, krikščionys Turkijoje ir musulmonai Ispanijoje. Fotografas Kasablankoje, Stambule ir Talajueloje užfiksavo ten įsikūrusių bendruomenių ir šeimų kasdienybę, gyvenamąjā aplinką.

VVGŽM TOLERANCIJOS CENTRO INF.

Dievas išnyko, liko kapitalizmas

Ar neoliberalai yra Liutero idėjų tėsėjai?

Kaip apibūdinti šiuolaikinės religijos situaciją? Viena vertus, sunku likti nešvengiamos visuomenės sekularizacijos teorijos šalininku – religija gyvoja ir keičiasi, nors dažnai įgauna naujas, paradoksliai formas. Kita vertus, nepaprastai populiarūs tapo vadinamieji naujieji ateistai. Religijos filosofas Markas C. Tayloras (g. 1945) mano, kad pirmiausia turime suvokti: religinės savokos vis dar doro didžiulę įtaką šiuolaikiniams pasaulei. Iš teologinių krikščionybės teorių kilo daug šiuolaikinės neoliberaliosios ekonomikos teorių. Néra prasmės koncentruotis į dabar dirbtinai skatinamą ginčą tarp religijos ir mokslo. Daug įdomiau stebeti, kaip mokslo transformuoja tam tikrus religinio paveldo elementus.

Markas C. Tayloras – amerikiečių filosofas, Jacques'o Derrida ir kitų Europos postmodernizmo mąstytojų tyrinėtojas. Parašė keliausdešimt knygų, tarp jų „Dekonstruojant teologiją“ („Deconstructing Theology“, 1982), „Apie religiją. Tikėjimo ekonomika virtualioje kultūroje“ („About Religion: Economies of Faith in Virtual Culture“, 1999), „Po Dievo“ („After God“, 2007).

Apie tai, kaip protestantiška teologija pavirto laisvosios rinkos ideologija, o 7-ojo dešimtmecio jaunimo kultūra – Silikono slėnio informatikos revoliucija, su filosofu kalbėjosi Sebastianas Duda. Pokalbis buvo išspausdintas lenkų „Newsweek“ priede „Europa“ 2009 m. rudenį. Interviu pateikiame sutrumpintą.

Kodėl taip triumfuojant antireliginių kryžiuočių, tokie kaip Dawkinsas ar Hitchensas?

Dawkinsas ir Hitchensas visiškai neišmano srities, kurią taip aštriai kritikuoja. Jei aš parašyčiau panasią knygą apie moksą, kokią Dawkinsas parašė apie religiją, mokslinkai greičiausiai mane suvalgytų gyvą. Nei Dawkinsas, nei Hitchensas nėžino, kad pirmasis mąstytojas, kuris paskelbė Dievo mirštį, buvo Liuteris, ir kad jo koncepciją vėliau pakartojo Hegelis. Jie nesuvokia, kad dalyvauja ginče, kuris tikrai neprasidejo kartu su molekulinės biologijos laimėjimais. Teologija vis dar yra šiuolaikinio mokslo pagrindas. Beje, ne tik mokslo, bet ir kultūros, nors tai suvokiamas pernelyg menkai.

Religija persmelkia visą mūsų kultūrą labai subtiliai, apie tai daž-

Mark C. Taylor

niausiai nežino nei tie, kurie gina religiją, nei tie, kurie ją puola. Kai 7-ajame dešimtmetyje pradėjau studijuoti, mus mokė, kad progresuojant modernizacijai visuomenė vis labiau sekularizuosis. Beje, taip manė beveik visi inteligentiški žmonės. Šis procesas turėjo būti nešvengiamas ir nesugražinamas.

Tikėjote, kad taip bus?

Ne, nes jau tada buvau gana jautrus neinstituciniam, visuotiniam religijos aspektui. Dabar manau, kad sekularizmas yra tam tikra teologinės refleksijos forma, nes Dievo mirtis man yra teologinė problema.

Toks sekularizmo suvokimas yra susijęs su asmeniniais išgyvenimais. 1967-ųjų vasarą gyvenau Naujajame Džersyje, netoli Niujorko. Pašaulis aplink mane degė tiesiogine to žodžio prasme. Savo akimis mačiau rasinius neramumus – Niuarto miestukas per kelias liepos dienas buvo sunaikintas. Studijas turėjau baigti 1968 metais. Tų metų sausį prasidėjo Tet puolimas Vietnamo; vasarą įvyko neramumas Viskonsino, Pietų ir Šiaurės Karolinos valstijoje, kovą sprogo Prahos pavasaris, balandį buvo nušautas Martinas Lutheris Kingas, gegužę visame Vakarų pasaulyje užvėrė universitetai, birželį žuvo Robertas Kennedy. Studentai maištavo. Kovojo prieš kažką, ką vadino sistema, bet kas greičiausiai reiškė sunkiai apibūdinamą karinę ir gamybinių sąjungą.

Dabar manau, kad tas maištasis buvo dvasinė revoliucija, nors tai jokiui būdu nebuvvo tradicinės dvasinės. Mes, jaunieji, tada laukėme didžiulių visuomeninių permainų. Pagrindinis klausimas buvo, kaip jas atliki? Atsakymai būdavo labai paprasti. Kai kas tvirtino, jog iš pradžių reikia pakeisti pasaulį, kad galėtume pakeisti sąmonę. Taip tvirtino Marxo gerbėjai, marksizmas Vakarų Europoje buvo populiarės nei JAV, bet ir pas mus jis turėjo aistringų šalininkų. Jie aštriai priešinosi valdžiai ir autoritetais, maištavo prieš profesorius ir pan. Kiti sakė, kad norint pakeisti pasaulį pirmiausia reikia pakeisti

sąmonę. Tai buvo Freudo gerbėjai. Tai, kad jie norėjo pradėti nuo vidinių permainų, suartino juos su religija, bet jie lievėsi apie religiją mąstyti judėjų-krikščionių kategorijomis. Pirmiausia juos traukė induizmas, kartaip budizmas. Galų gale i jų gyvenimą smarkiai įsibrovė kultūra, kurios visuotiniu reiškiniu tapo narokitų vartojimas.

Skelbiu gana paradoxalią tezę, kad informacinės revoliucijos pradžias slypi 7-ojo dešimtmecio narkotinėje kultūroje. „Sex, drugs and rock'n'roll“ garbinantiems studentams pirmiausia rūpėjo išsilavinti iš valdžios ir autoritetų, kurie taip pat buvo atsakingi ir už informacijos platinimą. Kai vėliau pasirodė asmeniniai kompiuteriai, tas platinimas nebegalėjo būti ribojamas. Savo ruožu dėl tos pačios priežasties (ne tik dėl karinių ar ekonominių nesėkmėjų) turėjo žlugti sovietų blokas, tą patį dabar matome Kinijoje.

Manau, kad neatsitiktinai pasaulinius kompiuterių pramonės centras yra Kalifornijoje. Ne tik geografinis atstumas tarp San Francisko ir Silikono slėnio yra nedidelis. Geriausiai amerikiečių 7-ojo dešimtmecio maišto dvasią pertiekė Kenas Kesey ir Timothy Leary priukiai rastą sau vietą šiuolaikinėje informatikos revoliucijoje. Nors dar geriau joje jaučiasi amerikiečių konservatoriai, susivieniję su radikalais protestantais.

Kaip tokia sąjunga buvo sudaryta?

Protestantizmas iš pat pradžių turėjo kažko, kas palengvino dabartinės neokonservatyvios dešinės ir religijos sąjungą. Jau Liuteris tvirtino, kad individus gali turėti asmenišką ryšį su Dievu, tuo suduodamas didelių smūgių katalikybėi. Liuterio mąstymas turėjo sukelti visuomeninę ir politinę revoliuciją. Beje, tai iš tikrujų tapo valstiečių maištų priežastimi, bet Liuteris tada aštriai sureagavo, kalbėdamas apie dvi karalystes: pirmoji yra šio pasaulio, antrosios pagrindas – vidinis individuų ryšys su Dievu. Liuteris iš esmės pakeitė mąstymą, nes privatizavo, decentralizavo religiją...

Skamba visai pažistamai.

Žinoma, ar ne tas taisykles dabar skelbia laisvosios rinkos šalininkai? Ar žinote, kas pirmasis pritaikė visuomeninėms problemoms „nematomos rankos“ savoką?

Adamas Smithas, kai kalbėjo apie rinką?

Vaisi ne. Pirma kartą ją pavartojo Jonas Kalvinas. Jam nematoma ranga, be abejų, Dievas ir jo apvaizda. Pirmieji tikrai šiuolaikiniai mąstytojai buvo škotų protestantai, kurių tokį apvaizdos suvokimą perkélé į rinką. O paskui XX a. Miltonas Friedmanas jį pripažino visuotiniu, visagaliu ir visažiniu. Štai taip kalvinų teologija tapo monetarinė ekonomika. Žmonija ir toliau buvo laikoma puolusia, nesugebant savomis jégomis pakilti nuo žemės.

Ji galėjo tik atsiduoti Dievui, o jis kapitalizme tapo rinka. Dabar nesuvokiami savo mąstymo ištakų kapitalizmo apologetai šlovina rinką kaip tą, kuris visada žino geriausiai. Asmeniškas krikščioniškas Dievas išnyko, bet visa teologija liko. O prie tos eksteologijos, kuri tapo neoliberalia ekonomika, prisideda tradiciinis protestantiškas komunikacinis pajėgumas. Liuteris labai vertino spausdintą žodį. Protestantai 3-iajame ir 4-ajame dešimtmeciais labai vertino radiją, vėliau televiziją, dabar jie puikiai tvarkosi su internetu ir naujosiomis medijomis. JAV religinė dešinė visada geriau tvarėsi su žiniasklaida nei kairiei.

Apie šių laikų specifiką liudija dar šis tas – visi be išimties esame 7-ojo dešimtmecio maišto vaikai. Šios kartos pasidalijimas į tuos, kurių nori pakeisti pasaulį, ir tuos, kurie pirmiausia domisi savo vidumi, per amžius buvo įtvirtintas Vakarų kultūroje. Pasiliektė tik aplinkybės.

Ką turite galvoje?

Krikščionybėje amžių amžius vien išliai kitų gyveno Karingosios bažnyčios ir Mistrinės bažnyčios šalininkai. Pirmieji norėjo keisti pasaulį, kiti vis ieškojo kažkokios tikrūsios dvasinės patirties. Didžiausia mano jaunystės filme „Absolutantes“ ponas Makgiris moko Beną Bredoką (suvaldintą Dustino Hoffmanno), kad ateitis – tai plastikas. Daug mano kartos žmonių norėjo pabėgti kuo toliau nuo plastinių tikrovės. Žinoma, dažniausiai jie rinkosi „sex, drugs and rock'n'roll“. Su sekusiu buvo lengviau, nes atsirado tabečių nuo pastojo, jos iš tikrujų ir sukėlė seksualinę revoliuciją. Tačiau Vakarų kultūros permanentos buvo dar gilesnės. Juk tada amerikiečių mokyklose buvo panaikinta privaloma malda. 6-ajame dešimtmetyje, kai pradėjau mokyties, kiekvieną dieną mokykloje pradėdavo Biblijos skaitymas ir sukalbėta maldą „Tėvė mūsų“. Dabar tai būtų viškai nesuvokiamas. JAV Pietuose buvo panaikinta rasinė segregacija ir pradėta privaloma įvairių rasių mokinį integracija. Daug žmonių

tada manė, kad pasaulis iš tikrujų pradėjo ristis į pragarą ir jei greit nesugrį prie išbandytų praeities vertybių, visiškai išnyks. Įvyko konservatyvi reakcija, su kurios pasiekimėmis dabar nuolat susiduriame. Aš tvirtinu, kad tas dešinysis posūkis visada, vienaip ar kitaip, turėjo rasistinį pagrindą. Klysta tie, kurie šiuolaikinėse diskusijose apie amerikiečių sveikatos apsaugos sistemą mato išprastą visuomeninę diskusiją. Ne, tai tik kaukė. Iš tikrujų čia reikia matyti pirmiausia rasistinę reakciją į juodaodį prezidentą. Reakciją, kurią remia galinga žiniasklaidos mašina. Įdomu, kad tie religiškai motyvuoti dešinieji dažnai yra žmonės, kurie 7-ajame dešimtmetyje save laikė gėlių vaikais, daviniaiš revoliucioneriais, vartojo narkotikus ir pan.

Kaip atsitiko, kad jie nutolo nuo savo jaunatviško požiūrio?

Niekas nesugeba į tai atsakyti. Papasakosiu vieną pavyzdį. Turėjau studijų draugą, kuris netrukus tapo žinomu poetu ir escistu. Tai Johnas Perry Barlow. Jaunystėje, kaip ir aš, jis domėjosi religija, tik aš gilinausi į krikščionybę, jis – į induizmą. Septintojo dešimtmecio pabaigoje jis iki ausų pasinėrė į narkotikų kultūrą, dažnai lankėsi pas Timothy Leary ir pan. Ir ką? Vos po kelerių metų jis jau rengė Dicko Cheney rinkiminę kampaniją į Kongresą! Mano kolega, kuris visada tvirtino, kad yra anarchistas arba libertinas, kad trokšta kuo menkesnės valstybės įtakos visuomenės gyvenimui, staiga susidėjo su neokonservatoriais.

Ne jis vienas. Manės tai labai nesebina – neokonservativizmas galiažavėti ne tik kaip galinga politinė jėga, bet ir kaip intriguojanti intelektualinė srovė. Pavyzdžiu, Allanas Bloomas, prieš parašydamas „Ikalintą protą“, Amerikoje išleido Aleksandro Kojeve'o paskaitas. Kojeve'as buvo įtakingiausiai antrosios praečiūsio šimtmecio pusės prancūzų filosofų Bataille'o, Lacano, Derrida mokytojas. Akivaizdu, kad Bloomas tada žavėjosi postmodernizmu. Tačiau paskui juo nusivylė ir paraše „Ikalintą protą“, kuris turėjo didelės įtakos amerikiečių intelektualiniams gyvenimui. Tos knygos mintis paprasta: JAV grimzta į visuomeninį nuopolių, nes universitetų dėstytojai yra iš 7-ojo dešimtmecio kartos ir moko jaunuolius ne tik Nietzsche's ar Heideggerio, bet ir prieraišumo prie savo mėgstamų „sex, drugs and rock'n'roll“. Bloomas turėjo kelių labai sumanius mokinius, kurių reikšmę dabar sunku pertevertinti. Tarp jo studentų buvo Paulas Wolfowitzas, buvęs Pasaulio banko prezidentas, Williamas Kristolas, įtakingo neokonservatyvaus žurnalo „The Weekly Standard“ leidėjas ir pagrindinis publicistas, bei tezės apie istorijos pabaigą autorius Francis Fukuyama.

PARENGĖ KORA ROČKINĖ

Klajokliškas teatras

ATKELTA IŠ 1 PSL.

kis tapo viso „tariamo“ pasaulio siela ir lakmusu. Dar pradžioje jis prašo nepaliki jo vieno su Serebiakovu, kad šis jo neužkalbėtų savo bevertėmis tiesomis. Nuo pat spektaklio pradžios Vania gyvenimą suvokia ne trafaretiškai, o kaip karčiu tūsų virtinė. Nenaudodamas krautinių būsenų, nesiblaškydamas jis randa, kaip raiškiai išsakyti savo jausmus. Aktoriaus meistrištė įkvėpia ne vieną greta esančią. Bene visose įdomiausiose scenose vaidina būtent Makoveckis. Tai dialogo aktorių. Visus spektaklio junginius jis sugebėja paversti nematomais, pagrįsti savo santykiau. Makoveckio išvaidinta potekščių amplitudė labai plati. Itin jautri reakcija į aplinką išoriskai išreiškiama tarsi neadekvaciomis priemonėmis: vieną kartą lyg sulėtėjant, kita – reaguojant žai- biškai. Realistiškai žvelgdamas į gyvenimą, Dédé Vania tebeturi potiško svajingumu. Jis švelnus, tragiškas ir kartu komiškas. Jí jama- noma apibūdinti, bet nejmanoma nuspėti jo minčių ir jausmų judėjimo trajektorijos. Vienintelė nuo spektaklio pradžios žmoguška būtybė pabaigoje tampa lėle – Dédé Vanios akis Sonia pirštais atmerkia kaip lėlės.

Į Vilnių atvykusios abi Sonios – Marija Berdinskich ir Jevgenija Kregždė – spektakliams suteikė skirtinę spalvą. Berdinskich personažas pasirodė minkštesnis, plastiškesnis, labiau tinkantis Makoveckio Dédėi Vanai. Pavyzdžiu, puiki Berdinskich Sonios scena su didžiuoliu stikliniu vyno brandinimo indu, kurį pastverusi ji ruošiasi eiti į save kambari, kad galėtų pasikalbėti su pamote – žiūrovus pasieka Sonios jausmų sumaištis, jos drama ir komiška situacija. Tuo tarpu Kregždė sukūrė ypač gražų finalą, nors iškėlė galima buvo ir nerékiant.

Spektaklis netolygus, personažai tarpusavyje nelabai dera. Ankstesniuose spektakliuose režisierius naudojo „holivudines“ lėles, o šandien lėlėmis tapo patys žmonės. Ir tai visai nejuokinga, nors Tuminas ir pasiūlo kartais nusišypoti. Stottingas Vladimiro Simonovo Serebiakovas pirmajame veiksme parverstas gašliu patinu, o antrame tampa vaikščiojančia mumija. Ap linkiniams telieka klausytis jo išvedžiojimui ir pasiduodant iškelti rankas. Tokių tipaži pilna ne tik Maskva (itariu, ir Vachtangovo teatras): susireikšminę, išdidžiai gestikuliujantys dinozaurai iš tikrujų yra pažidžiamai kaip musės. Serebiakovas išpusta didybė subliukšta jam vaikiškai spardant Dédę Vanį ant sofos (beje, ši sofa keliauja per Tumino spektaklius nuo „Viešpaties...“ laikų). Iš scenos Aleksandras Vladimirovičius pasišalina kaip „Výšnių sodo“ Firsas. Ir tai ne citavimas, o greičiau spektaklių „vaikščiojimas“ iš vieno į kitą, tēsiant savo kūrėjo gyvenimo spektaklį.

Inamį Ivaną Teleginą vaidina Jurijus Kraskovas. Kaip ir dera Vafliai, jis minkštas žmogus, kartais

bandantis pasipūsti, kiekvienam pa-antrinti tai žodžiu, tai šokiui. Jis viską stebi ir visus savo egzistavimui jungia. Kas jis: čapliniškas juokdarys ar bandantis juoapti? Liudmilo Maksakovos Marja Voinickaja – groteskinis personažas, įsimintinos visos, kad ir mažiausios, jos scenos. Voinickajai nepagailėjo spalvų ir kostiumus kūrė Adomas Jacovskis.

Jelenos Andrejevnos paveikslas tiek režisieriaus, tiek aktorių Annos Dubrovskajos sumanytas dviprasmiskai. Tenka jaukintis šią į mechanines svarstyklės panašią Jeleną ir sunku ižvelgti tokios traktuotės pagrįstumą. Visos Jelenos Andrejevnos scenos daugiausiai siejamos su seksualiniaisiai potyriais. Ji tarsi lėlių namų šeimininkė, kurią lengvai „pasūpuoja“ visi sutiktieji. Neaugi tiek jি verta?

Dvaras nebūtų dvaras, jei jo nebūtų pastatęs Adomas Jacovskis. Tai ne vien „Dédés Vanios“ dvaras, tai viso Tumino teatro statinys, kuriame keliauja ir lagaminai su kėdėmis, ir kilimas, ménulis ar kitos detalės, primenančios jo spektaklių retrospektyvą. Dvarą su dviešimi šešiais kambariais simbolizuoją du portalai, kur namų ramybę saugo didžiulio liuto skulptūra. O scenos šone riogsantis varstotas primena nebaigtą drožti žmogaus gyvenimą. Didybė ir pjuvenos, žmogus ir lencta – tokia naujo gyvenimo pradžia. Jacovskis nuo pat savo kūrybos pradžios stengesi nesurinkti vaizdinio spektaklio aspektą, bet jo „bespalvis“ fonas visad tapdavo matomas ir reikšmingas. Ši kartą scenografija tarsi pasitraukė iš užleido vietą kostiumams. „Dédés Vanios“ veikėjai atrodo tiesiog aprenti – vienų drabužiuose užsiliko istorinių detalių, kiti atspindi personažų charakterius. Apšvietimu ir vaizdais perteiktas bendras spektaklio koloritas ne tik pabrėžę, bet ir išryškino „Dédés Vanios“ syruojančių nuotaikų amplitudę. Turbūt todėl dailininkas ir režisierius atsišakė pildyti begalę Čechovo remarką, net audros šiame spektaklyje nebeliko – audra vyksta žmonių viidue, visus paliečia vilčių griūtis.

Spektaklyje veikėjai savo tiesas rėžia tūsias žiūrovams. Taip susiformuoja balsų partitura, kuriai diringuoja Faustas Latėnas. Dauguma salėje sėdinčiųjų, girdėdami spektaklio muziką, kažką prisimindavo. Man labiausiai įsiminė „Lituanicos“ motyvai. Tačiau tai yra bendros „Dédés Vanios“ konceptijos dalis: jeigu režisierius cituoja save, tai kodel jis negali įterpti ir kai kurių detalių iš praeities? Tuo labiau kad beveik nuolat skambanti muzika režisierui leido ši spektaklį ne tiek „sudainuoti“, kiek sušokti. Kartais net atrodė, kad personažų traktuotė gime ne iš ilgu skaitymu ar analiziu, o išsivaizdavus plastinius veikėjų piešinius. Aktoriai juda daug, beveik šoka, pateisindami pasigirstančius ir saksofono, ir vargonų garsus. O Tuminas neištvėrės į sceną įneša net čechoviškomis dulkėmis

apdengtą pianiną... Kai Vania leidžiasi morfių, pasigirsta vargonai. Gal tai ir yra vienintelis skiriamasis laiko ženklas: Čechovo laikais morfių leisdavosi perdėtai jautrus žmonės, šandien – atbukę, tie, kuriems trūksta jausmų ir išgyvenimų. Bet ši scena spektaklio kontekste taip pat suskamba kaip pasaulio perspėjimas, nors, kita vertus, jau seniai visi perspėjimai negalioja.

Tuminas „Dédé Vanioje“ išlieka minorinis. Jis skelbia, kad gyvenimas visus paverčia lėlėmis, bet būdamas romantikas išdrįsta pasakyti, kad tik sielos jaunystė gali išgelbėti pasaulį. Kad išgirstum angelų balsus, pamatytmu dangų, išpuostą deimantais, reikia tikėti gailestingumu. Finale regime blančia šviesą, kurioje personažai išskirsto kas sau į savo kasdienybės vienatvę, kur gyvenimo laikas slenkia lėtai. Kuo greičiau gyvename, tuo lėčiau slenka laikas, nors mes to pripažinti nenorime.

Nesibaigiantis žmonijos karas tik tariamai vyksta dėl žemėj ir turto. Žmonės pirmiausia kovoja dėl savo igeidžių, pasipūtimi, keršto. Pasirinkę Williamo Shakespeare'o „Troiłas ir Kresida“, Tuminas pabrėžia šią aktualią ir teatro mene ne itin dažnai akcentuojama temą. „Troiłas ir Kresida“ – iš tų pjesių, kurios „perkandamos“ ne iš karto. Tuminas ją kažkada ketino statyti Nacionaliniame dramos teatre – nors Lietuvos kultūrai šie Shakespeare'o herojai dar svetimi, o lietuviška kompiuterinio redagavimo programa pavadinimą primygintai keičia į „trotillas ir kreida“, puikus Sauliaus Repečkos vertimas režisieriaus laukia ir šandien. Na o tapęs Vachtangovo teatro vadovu, režisierius turbūt galvojo ne tik apie savo temu tēstinumą, bet ir apie didelę (daugiau kaip aštuoniasdešimt aktorių) trupę.

Istorinė kronika su tragedijos, komedijos, satyros interpalais tarytum atitinko įvairaus amžiaus, mokyklų, pažiūrų teatro trupę. Režisierius taip veikėjus ir sugrupavo: graikai, trojėnai ir laisvai veikiantys žmonės. Vyresnieji aktorių dominuoja graikų vadų grupelėje – višus jų narių galvas puošia laurai, visi paryškintos homoseksualios orientacijos; visai kitokią energiją skleidžia trojėnų vyriškiai. Vilnietiškame „Karaliuje Edipe“ kai kurie personažai, prisėdę vienas kitam ant keilių, atrodė juokingai, o šandien nebestebina net Pandaro raudonai dažytos lūpos. Savimi pasitikintys vyresnieji, nuolat linkstantys į mikrobeneftus, triumfavo savo balsų raiška ir tikslumu, o štai jaunimas, kuriam teko pagrindiniai vaidmenys, linksminosi kaip tirkroje Shakespeare'o komedijoje. Nors režisierius suvaldė plačiaformatų kūrinių ir suteikė jam vieną stilų, buvo matyti, kad vaidina skirtinę kartą ir vaidybos mokyklų aktorių.

Šis kūrinių – puikus pavyzdys, kaip keičiasi režisierius. Anksčiau

statytame „Revizoriuje“ žmonės dar artėjo į apsivalymą, dar bandė ižvelgi savo nuodėmes, kompleksus ir apgavystes, o „Troile ir Kresidoje“ epochos išsigimimas jau pasiekė kulminaciją. Čia herojai kovoja iš tušybės, čia nėra vėtos nei meilei, nei kitiems jausmams: klesti ambicijos, kvalli išsitikinimai, ir žmogus tampa tik buku kažkieno igeidžių vykdytoju. Spektaklyje dūmai maišosi su dulkėmis, kol suprant, kad Tuminas demonstruoja beveidžio karo tēsinį, kuris išairiaiš pavidalaus vyksta visame pasaulyje. Okupantai tampa okupuotaisiais, nėra ir negali būti vertu atjautos, todėl visas dėmesys sutelkiamas į klonadą, kuri nesiliauja sproginėjusi per višą spektaklį. Tuminui svarbu, kad jo veikėjai klestėtų savo išsivaizduojamuose pasauliuose, ir žiūrovams tenka taikytis su nenuispėjamomis teatro taisyklimis. Tarsi paveikslų galerijoje įreminami moterų portretai, kuriai charakteriuoja ne tik dramos, bet ir laiko sąvokas. Karo auka tapusi gražuolė Elena viename iš „paveikslų“ keistai sustingsta, ją gali pavadinti išairiai: gašlia, išplerusia, nuodėminga, bet man asmeniškai tai priminė šiuolaikinį realistinį panono. Ar ne tokie kūnai pozuoja Dailės akademijoje? Vėliau režisierius parodo ir „romantiško grožio“ būtybes, bet tikrovę perdėm žiauri, kad šis sustinges grožis prisikelė.

Režisierui svarbu, kaip kančios augina herojų mintis, todėl spektaklyje netrūksta įtaigių dramatiškų dialogų. Tiesa, galbūt namuose aktoriai vaidina didesnėi auditorijai, nes Vilniuje kliuvo jų pakelti balai, kartais net virstantys rékimu. Labiausiai pasisekė gavuojamieji komiškas „partijas“. Pavyzdžiu, Jevgenijaus Kosyriovo Ajakas pasirodė visoje savo „kvailybėje“, nors kartu geriausiai išreiškė ir besmegienių žmonių valdymo mechanizmą, ir beprasmiškų poelgių pasekmes. O štai vienintelį jokiai stovyklai nepriklaušant Tersių ir režisierius, ir aktorius Jurijus Kraskovas sugebėjo ne tik paversti karo autsaideriu, bet ir vienu iš įdomiausių bei prasmingiausiu personažu – jis aštrus, gribus ir netiketas, teisybę režiantis atvirai, lyg būtų režisierius ar paties Shakespeare'o alter ego.

Spektaklio scenovaizdį ir kostiumus kūrė Julianas Tabakovas, mums pažįstamas iš „Audros“. Tik Mažajame teatre statyta „pasaka“ buvo balta, o „Troiłas ir Kresida“ regis drumbžlini. Kol veiksmas rutuliojasi tik „dūmelyje“, vaizdas atrodo kerintis: kapų liekanų savartynas, scena įreminta dulkėtomis nuolaužomis, tarsi kalbėtų apie antikos pabaigą – be spalvos, saulės, švytėjimo. Tačiau toliau Tuminui prireikia kailių, medinio didžiulio rąsto-laužtuvo, priemenančio raketą. Pagaliau kelionės simboliu tampa surištų lagaminų statinys. Nors šie jau ne rudi, o juodi, matai, kaip režisierius velka juos per visus savo spektaklius. Gal tai yra ir paties režisieriaus nuolatinė kelionių simbolis?

„Pamišelio užrašai“

Reikia tikėtis, kad po Sergejaus Makoveckio suvaidinto Gorodničiaus „Revizoriuje“, į kurį susirinko pilna Nacionalinio dramos teatro salę, prasidės antras šio spektaklio gyvenimas. Nikolajaus Gogolio „Revizorius“ – vienas geriausiai Tumino spektaklių. O šiakart tik Makoveckio dėka galima buvo išvysti ir višą šio spektaklio elitą: be nuolatinėj, tame vaidino ir Arūnas Sakalauskas (Chlestakovas), ir Andrius Žebrauskas (Špekinas) – aktoriai, kuriuos pastaruoju metu pakėtė kiti. Dar ir todėl spektaklis praėjo su ypatingo energija, buvo atgaivintos visos detalės, vaidmenų poteikštės. Galima net perfrazuojant sakyti, kad į spektaklį atvyko revizorius, kuriuo patikėjo ne tik viskuo tikintys (o kartu niekuo netikintys) žiūrovai, bet ir aktoriai.

Žiūrint „Dédę Vanią“ tapo aišku, kad Makoveckis ir Sakalauskas yra vienos „krauso grupės“ aktoriai, todėl jų susitikimas sukūrė naujų niuansų, tik papildžiusių išradinguu kvėpuojantį spektaklį. Ypač „nebyliosiose“ scenose, kur greta režisieriaus sumanytum išsiskleidė ir Gogolio prasmės, ir užkrečiančios vaidybos siautulys. Sergejus Makoveckis – inteligentas. Būdamas savitas ir originalus, šis aktorius yra labai arti autoriaus. Tieki vaidindamas Čechovą, tiek Gogoli, Makoveckis atrodo išsigilinęs į kūrinį ir į vaidmenį. Anksčiau Vytautas Španauskas ir pastaruoju metu Gorodničių vaidinantis Evaldas Jaras remdavosi bendromis personažo charakteristikomis, netgi labiau savo artistinėmis savybėmis, o Makoveckis, padovanojęs vaidmeniui daug savitų detalijų ir švelnumo, labai tiksliai charakterizavo būtent Gogolio išsivaizduojamą Gorodničių. Skaitant aktoriaus veikėjo charakteristikas kickvieną teiginį galima pritaikyti Makoveckiu...

Vachtangovo teatras dar kartą pasiūlė perskaityti ir Gogolio „Pamišelio užrašus“.

Lietuvoje gimęs ir kelerius metus gyvenęs aktorius Jurijus Kraskovas prieš porą metų į Vilnių buvo atvežęs programą „Kviečiant klausytis tokiai...“ Aktorius skaitė rusų literatūros auksą ir sidabro amžių kūrinius, atvėrė įvairių rašytojų kūrybos versmes. „Pamišelio užrašai“ taip pat labiau priminė teatralizuotą skaitymą, kur vienintele aktoriaus pagalbinke tapo pianistė Natalija Gavrilova. Piotro Čaikovskio ir Rodiono Šedrino melodijos padėjo sukurti spektaklio dramaturgiją ir ypatingą atmosferą, kur Pamišelio užrašai suskambėjo naujai ir įtikinamai be papildomos vaidybos.

Kuo čia dėtas fluxus?

Tai, kas kažkodėl pavadinta „Fluxus ministerija“

Monika Krikštopaitė

Trys siužetai remiantis laisvų asociacijų principu.

1. Netalentingai mylimajai vyras pastato operą. Ponia dėl to netampa talentingu. Nepaisydama nieko, save vadina menininkę.

2. Herojus stovi ant stogo. Ilgai žvelgia į „tuos“ žmones. Jis dėvi triko, ant viršaus kelnaitės ir skraistė. Šis išvaizduojamą pranašumą rodo ir moderni technologija (pvz., *seg-way*). Vėliau jis „išgelbėja“ pastatą ir lieka „anonimiškas“ (abonentas). Kai kameros patraukiamos, pastatas paliekamas likimo valiai.

3. Jie eina į parduotuvės ir perka garsių dizainerių drabužius (*var-dus*) (su nuoalaida), nes mados šiaip jau neišmano. Vėliau vieni kitiems rodo savo drabuželius su užrašais, „patvirtinanciais“ vertę, ir kalba apie skonį.

Galima situacija

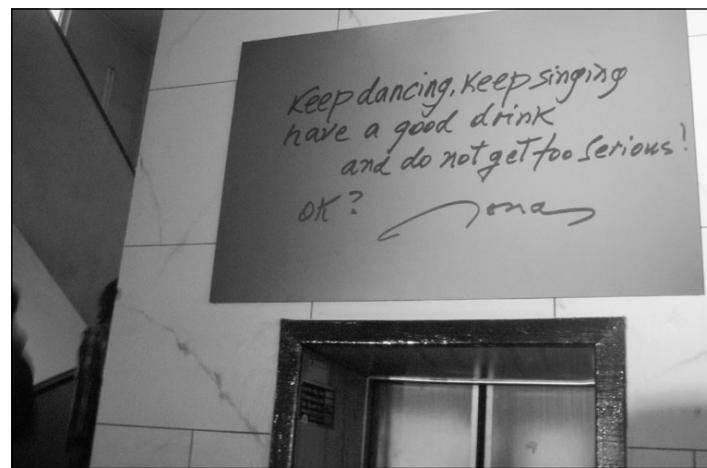
Miesto centre, pačiame centre, kažoks magnatas išsigijo pastatą, net nesuvokdamas jo vertės. Tai rečias architektūros pavyzdys, kurios dabar jau garsių architektų (daugiau apie tai – „7 meno dienos“, Nr. 41 (870), 2009 11 13). Jis stovi apliečias, nes statymo ir per-

statymo darbams dabar nepalankus laikas. Ta nepiniginė vertė savininė vargu ar domina. Bet kol kas lyg ir nėra ką veikti.

Yra tokis politikas vardu Artūras Zuokas. Jis pastebėjo, kad yra didelis kultūrinis badas ir ypač ne-institutionaluoto meno, o apskritai – kad labiausiai trūkst dėmesio materialiem kūrėjų poreikiams. Dar jis pastebėjo, kad badas tokis didelis, kad nebesvarbu, iš kieno rankos gaunama nauda. O svarbiausia, kad kultūra yra tokia ištuštėjusi ir apliesta scena, kur galima be konkurencijos reikštis, nes Lietuvos politikai absolūčiai (dauguma), o visuomenė irgi beveik visai neišmano šiuolaikinio meno. Todėl būti herojumi, regis, turėtū būti lengva. Banda alkant talentingu žmonių ir kažkas, kas turi įtakos, turėtū būti galima jėga, kurios būtų kvalia neišnaudoti ir nepakreipti reikiama linke. Rinkimai juk artėja. Galima pačiūlyti naudoti pastatą (vis tiek stoviu tuščias), kol nupirkis, ir atkreipti į savę dėmesį. Galima pristatyti save kaip menininką ir išsivaizduoti, kad esi panašus į pasaulines avangardo žvaigždes. Bet net tokiomis palankiomis aplinkybėmis minėtas politikas susimovė. Dabar papasakosiu kaip.

Pirmiausia pakilo kojų meno judėjimų neišmanymas, gerai, galima ir švelniau – klaudingas jų interpretavimas. *Fluxus* propaguoja laisvą judėjimą erdvėje (gyvenime bet kuria prasme) ir žaismingumą paneigiant hierarchijas. Pavyzdžiu, galima eiti tik atbulomis arba į elektros lizdus kišti tulpes, tinka beveik bet kas. Dreifavimas tarp politikos ir kultūros tam tarsi nepriestarauja, bet kad tai būtų *fluxus*, veiksmas neturi būti susijęs su naudos siekiu. Pavyzdžiu, 1966 metais *Fluxus* grupė drauge su Jurgiu Mačiūnu mazgojo vieną iš Niujorko gatvių. Tuo tarpu Zuokas užsilipo ant pastato stogo ir eksponavo save kaip dominantę. Toks „performansas“ labiau primena kokio nors Betmano viražą, t.y. pigų Holivudo siužetą pa-augliams. O be to, pats sumanymas šį neva visuomeninį projektą pavadinti „*Fluxus ministerija*“ skamba kaip oksimoronas, nes ministerija reiškia stagnaciją ir centralizuotą hierarchiją. Oksimoronai *fluxus* logikai gal ir tinka, bet tik ne iš politiko lūpų, nes tada geriausiai tai įvardinti tiesiog kaip nesąmonę. Taip jis susimovė prieš kultūrinę bendruomenę.

Naivu manyti, kad mažutės meno bendruomenės ir nemokių kul-

tūrininkų nuomonė yra svarbi šioje istorijoje. Paprasciausiai per mažai balsų (čia slypi ir visų kitų bėdų šaknys). Prieš rinkimus reikia atkreipti plačiųjų masių dėmesį. Miesto centras – puikiai tinkama vieta. Kuo daugiau skandalų, tuo geriau. Meninis atspalvis – šiuolaikiška. Visuomeniškumas bado visuomenėje – tiesiog tobula, o svarbiausia, pigu. Tačiau ir čia kožiris mestas pro salį, nes užuot padarės kažką išties kitokį ir realiai vertingą, jis padarė tą patį, kas daroma visuose abejotino turinio žurnalutose ir laidose apie gyvenimo būdą – iškėlė savo asmenį kaip nepaprastai svarbų ir vertingą. Nuobodu. Matyta. Lékšta. Kam rūpi? Taip jis nenustebino ir masių.

Šalutinis poveikis

Atskleidė menininkų skurdas. Metams, o gal ir trumpiau (kol parduos) gavę nutriūsius patalpėles jie užsiiminėja saviamcenzija ir mymia į mikrofonus (Audros Čepkaus-

kaitės puikiai parengtas reportažas iš išvystos Lietuvos radijui, laida „Kultūros savaitė“, kad svarbiau yra galimybė dirbtai, nei tos galimybės aplinkybės. Apie Zuoką ir politiką spazmiškai vengia kalbėti, turi identiteto problemų. Kita dalis irgi nelaiminga, nes nusivylę anais. Gauti dovanai patalpas atrodė gera mintis. Kaina pradeda aiškėti tik dabar. Bet vieta iš tiesų labai gera...

Veiksmas prie objekto

Pastatas ūžia nuo jaunimo srauto. Visi svajoja apie Niujorką. Ieško *fluxus*. Bet kuo čia dėtas *fluxus*? Taip ir nesupratau. Jono Meko nuotraukos vitrinose ir kelios šio laisvo žmogaus žinutės ant sienu kaip kokios fosilijos akivaizdžiai neturi nėko bendra su jo vardo išnaudotojais. Čia ne Niujorkas... Tai ne laisvės, o skurdo tvaikas. Kada gi bus suprasta, kad mecenatas ir ruporas negali būti tas pats asmuo ir kad tokiai atvejais darbai kalba garsiausiai?

Beveik gyva

Jūratė Kazakevičiūtės minkštoji skulptūra VDA tekstilės galerijoje-dirbtuvėje „Artifex“

Katerina Baravykaitė

Visai nesenai Šiuolaikinio meno centro skaitykloje garsus meno istorijos teoretikas Jamesas Elkinsas skaitė viešą paskaitą (iš Europos humanitarinio universiteto ciklo) ir joje klausė: „Ar vaizdai gali mąstyti?“ Teoretikas teigė, kad vaizdai yra kalbinės struktūros; psichoanalizės plėtotojas Jacques’as Lacanas, be abejonių, tuo apsidžiaugt – ne tik sapnai ir pasąmonė, bet ir, pasirodo, vaizdai savo struktūra yra kalbiniai. Ir tai logiška – mes esame kalbinės būtybės *par se*. Paveikslai, pasirodo, turi ir balsą. Žinoma. Perduoda ir sukelia mintis. Vaizdas net filosofinę mintį gali suformuoti ar ją sukelti. Kai paskaita gerai parengta, net paprasti dalykai skamba gerai... O apie kalbinės struktūras ir balsus Elkinsas kalbėjo todėl, kad norėjo detaliau papasakoti apie atsirandanti norą skaityti paveikslą, jausmą, kad ten kažkas parašyta arba kad ženklus galima išskoduti. Anot jo, perskaityti galima ne visada, bet jausmas apima beveik visada.

Tiesa, apie skulptūrą Elkinsas kalbėjo visai nedaug, daugiausia tik apie piešinius ir paveikslus, bet ir jas galima skaityti ar bent justi tą galimo skaitymo jausmą. Jūratės Kazakevičiūtės nailionu lyg oda aptrauktos žmonių ir gyvių figūros yra

keistai kūniškos. Nei gyvos, nei ne-gyvos. Cia imu dar labiau gailėtis, kad neišklausiau kitos viešos pa-skaitos – Gabijos Surdokaitės Baž-

Jūratė Kazakevičiūtė. „Žinios nešeja“. 2009 m.

nytinio paveldo muziejuje „Rengiamųjų skulptūrų tradicija Lietuvoje XVII–XX a.“, nes po Kazakevičiūtės kūniškuojančios angelų ir ne visai apsirengusios ponios bei moters-zui-kiu, moters-vabzdžio (minkštuojančios skulptūrų) apžiūros taip ir stovi aky-

se natūralaus žmogaus dydžio Kristaus skulptūra su tikrais plaukais Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Nežinau, ar kada (kada?) kūno vaizdavimą bus įmanoma atsisiu nuo krikščioniškosios ikonografijos (Elkinsas apie tai irgi užsiminė). Visi tie šventūjų išnešintų gundymai, kančiamai ir garbinimai, užimantys didžiąjų meno istorijos vaizdinijos dalį, lenda iš sąmonės ir pasąmonės, nors tu ką. Todėl ir „skaitymas“ neatsejamas nuo religijos drauge su jos tarnaitė morale. Nesaukau, kad remiantis jų taisyklemis ir imperatyvais, bet neišvengiant jų veikos laukų. Žvelgiant į Kazakevičiūtės tekstilinę skulptūrą sunku išsisuti nuo krikščioniškosios ikonografijos ne tik dėl gyvumo–negyvumo skirties neaiškumo, bet ir todėl, kad ji ir tiesiogiai įtraukia pastarosios personažus, pavyzdžiu, angelus („Pasiuntiniai“) ar griaučius karste, kurie vaizduoja „Ponių mirtį“. Tačiau skulptūrų kūniškumas labiausiai rėžia akį ir kitas jusles.

Kūnas krikščionybėje yra bausmė, kančios vieta ir Dievo įsikūnimo medija. Jį gali ne tik apsėsti, bet ir paimti tiesiai į dangų. Kitaip tariant, tai dvasių tranzito vieta. Motinoms to aiskinti ilgai nerericėtų. Kita vertus, tos laidininko savybės labiausiai ir trikdo, nes net jidėjus galybę pastangų (ivairios kūno

kultūros formos: gali paneigtis traukos jėgą ir iššokti virš bambos, gali kaip jogas nebejausti šalčio ar kaip balerina ar kultūristas susimodeliuoti formas tiksliai pagal nusistatus centimetrus), jis absolūčiai mums neprikaluso. Kažkuriuo momentu kažkas jis atsiima. Kūnas kartais neklauso ir kalba savo. Teigiamo, kad ligos irgi yra tam tikra lingvistinė forma. Kaip tik todėl Kazakevičiūtės skulptūrų kūniškumas (beveik gyvumas) ir jas ištikusios transformacijos stipriai trikdo. Kylo jausmas, kad jų pakitimai net galbūti užkrečiami. Norėtusi paliesti, bet nesi tikra, ar nesukrutės. Lygiai kaip ir su tuo Kristumi bažnyčioje – kaip i ji žiūrėti? Kaip į daiktą ar kaip į kūną (pusiau negyvą, bet su gyvais plaukais), į kurį gali

būti įslinkusi kokia nors dvasia? Be to siurpinimo, kurį sukelia savo pusiau gyvumu, kiekviena iš menininkės skulptūrų dar apdovanota savita fobija. „Moteris-skruzdė“ gąsdina savo vabzdžišku ēdrumu, kursto artumo baimę, nes jei voro patelė po sueities gali suėsti patinėli, kaip gali būti tikras, kad tai neatsitiks ir tau? Angelai amputuotomis kojomis kelia siaubą ir ne pasitikėjimą aukštesniosioms jėgomis – ar jie galės atlėkti ištikus bėdai? Moteris su priaugusia zuikio kauke primena apie moters „gam-

tiškumo“ stereotipą – gal tas gamtiškumas yra baimumas ir kvalybė? O „Žinios nešeja“ erzina savo sensetelejusiu gašlumu. Kas gi norėtų giliinti į savo senelių seksualumą?

Šioje parodoje tekstilė, kaip se-novinė technika, eilinių kartų nustebina savo paveiklumu bei gebėjimu būti šiuolaikiška. Materialumas čia abstrakčiomis idėjomis labai padedaapti akivaizdžiomis. Tuo galėjome išsitikinti ne vienoje Kauno tekstilės bienalėje, kurios ambasadore galėtume pavadinti nuolat Vilniuje veikiančią „Artifex“ galeriją. Mažutė erdvė senamiestyste dirba tiksliai ir nuosekliai, turi aiškią nišą. O kadangi Lietuvos tekstilė, tiksliau, šiuolaikių menininkų ratas, savo pagrindinę raišką susiejęs su tekstile, yra nemažas ir gančtinai išpu-dingas, „Artifex“ veiklai medžiagos artimiausiu metu neturėtų pritrūkti. Ekonominės krizės akivaizdoje tokio tipo galerija netgi laimi, nes didžiosioms institucijoms norint parengti įsimintiną parodą reikia daug išteklių, o dar turint galvoje konkurenčią, tai padaryt sunku. Tuo tarpu mažai galerijai rengti taiklius pa-siroydymus kur kas lengviau, ypač turint tokią dėkingą specifiką. Tiksliai žinant kryptį atsiranda daugiau malonumo tiek organizatoriams, tiek dalyviams, tiek žiūrovams.

Pirmiau esu dailininkas, o ne rašytojas

Pokalbis su vaikų knygų kūrėju Kęstučiu Kasparavičiumi

Pasaulinio garso vaikų knygų kūrėjo, dailininko ir rašytojo Kęstučio Kasparavičiaus knygas kiekvienas esame bent pavartę. Subtilūs spalvų akvarelė, tikslus piešinys, meistriškai perteiktos detalės, išradinė kompozicija, humoras ir elegancija išskiria autoriją iš kitų. Jis iliustravo per 50 knygų, sukūrė įsimintinas iliustracijas tokiems klasikos šešdevrams kaip H.Ch. Anderseno „Coliučė“, C. Collodi „Pinokio nuotykiai“, G.A. Bürgerio „Miunhauzenas“. Visų dailininko nuopelnų ir tarptautinių apdovanojimų nė neįvardysi. Šiemet Bolonijos vaikų knygų mugėje dailininkas pristatė būsimą kitų metų parodą, kurioje Lietuva pakviesta svečio teisėmis surengti ekspoziciją.

Iš pradžių studijavote chorų dirigavimą...

Vaikystė leidau apliestante dvare netoli Aukštadvario, Jame buvo įkurta pradinė mokykla. Mus supro ypatina atmosfera – ežeras, senas parkas pusiasalyje, liepų ir beržų alėjos. Didžiulėje dvaro palėpėje radau puikių prieškario knygų.

Į Aukštadvarį meškerioti atvykdavę garsūs dailininkai ir rašytojai pasakodavo apie M.K. Čiurlionio menų mokyklą. Tėvai nusprendė leisti broli į dailę, o mane į muziką. Tuo metu visos mamos troško, kad jų vaikai dainuotų kaip Robertino Loreti.

Menų mokykloje groti pianinu ir dainuoti sekėsi gerai, bet diriguoti labai nepatiko. Buvo nejauku stovėti priešais didžiulį chorą. Todėl pasekęs vyresniojo brolio pavyzdžiu išstoja į Dailės institutą. Mokiausiai dizaino. Tai buvo hipiu laikai... Ėmėtai praleidinėti paskaitas ir buvau pašalinktas iš instituto. Mano biografija nepavyzdinė. Po tarnybos sovietų armijoje dirbau Vievio paukštynė – dažydavau cechus didžiulių šepečių baltais. O viduje kirbėjo troškimas baigti institutą. Išdirasinej įspuršiau priimamas atgal. Baigęs mokslus dirbau patentinių paslaugų centre: registruodavau prekių ženklus. Jokio kūrybinio darbo. Tik iš ten išėjės pradėjau piešti atvirukus.

Vaikiskų knygų iliustruotoju taip pat atsitiktinai. Viena pažiastama pasiūlė iliustruoti „Šviesos“ leidyklos leidžiamą žemės ūkio darbų vadovėlį. Reikėjo piešti visokius pardugus, triušių veisles, koloradus... Vėliau iliustravau rankdarbių vadovėlį pradinukams, už šį darbą gavau diplomą.

Nuo pat pradžių sukūrėte savitą stilium.

Sovietmečiu vaikų literatūroje galėjai daugiau sau leisti. Viskas tarsi skirta vaikams, viskas – tik pasaika, netikra. O tuo metu vaikų knygoms truko taikomosios iliustracijos, mėginau užpildyti spragą – piešiau vokišku stiliumi: tikroviskai, su daug detalių, nes knygelių buvo pažintinės. Kai Vilniuje iškūrė „Vyturio“ leidykla, nupiešiau iliustracijas A. Kaž-

dailio knygai apie jūrą. Nuo tada nebuvo nė dienos be darbo.

Labai daug piešiu iš natūros, net smulkiausias detales. Esu taip pratęs. Jeigu piešiu meškiną su šaliku, pasitikrinu veidrodje, ar pasilenkus taip šalikas krinta.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, lietuviškų knygų vaikams leidybą buvo apėmės sėstingis. Kaip jums pavyko išsilaiatyti?

Dar 1988 m. išsiaiškinau, kur renčiamos pagrindinės parodos: kai mes siūsdavau iliustracijas į Bratislavos iliustracijų bienalę, Bolonijos vaikų knygų mugę, kitus konkursus. Pirmą kartą į Bolonijos mugę mano iliustracijos buvo atrinktos 1989-aisiais. Tada gavau ir darbo pasiūlymų.

Pirmoji iliustruoti knygas užsakė dviem šimtų metų senumo leidykla „Esslinger Verlag“. Vėliau darbą pasiūlė Miunsterio „Coppenrath Verlag“. Su šiomis leidyklomis dirbau ilgai. 1993 m. pradėjau bendrabarbiauti su itin kosmopolitine Taiwano leidykla „Grimm Press“. Jos įkūrėjas Hao Kuang Tsai baigė prestižinius mokslius Europoje ir grįžęs sumanė supažindinti kinų vaikus su Europos kultūra ir literatūra. Leidykla kvečia iliustruotojus iš viso pasailio. Dailininkams su teikiama visiška kūrybos laisvė, nes leidėjai siekia pristatyti pasailio įvairovę. Kiekvienas dailininkas praruošia po knygą ir visa serija išleidiama sykiu. Esu „Illiustruotų operų“ serijoje iliustravęs jiems C.M. von Weberio operą „Laisvasis šaulys“.

Beje, pirmoji mano šiai leidyklai iliustruota knyga buvo labai rimta – F. Dostojevskio novelė „Sążinės vagis“. Iš pradžių gavę tokį užsakymą nustebau ir išsigandau. Dabar manau, kad šios iliustracijos – vienos geriausių. Rudenį knyga turėtų pasirodyti ir lietuviškai. Ji skirta vyresniems vaikams. Sutarėme su viena leidykla išleisti ją ir rusiškai. Už šią knygą 1994 m. gavau Katalonijos vaikų iliustracijos bienalės antrają premiją. Tai svarausias mano apdovanojimas.

Trylika kartų jūsų darbai buvo atrinkti į tarptautinę Bolonijos vaikų knygų mugę, bet tik Šiemet pirmą kartą pats joje apsilankėte. Kuo ši mugė skiriasi nuo vykstančių Lietuvoje?

Mūsų mugė atvira visiems: paroduodamos ir pristatomos knygos, bendraujama su skaitytojais. O Bolonijos vaikų knygų mugę komercini: lankytuoj nedaug, vaikų mačiau gal porą, bet atvyksta iliustruotojų iš viso pasailio. Tai pagrindinė pasaulinė vaikų knygų iliustracijų mugė. Leidėjai ieško kontakčių, keičiasi idėjomis, perka licencijas, sudarinėja sutartis. Ji skirta ne rašytojams, o dailininkams.

Bratislavoje vyksta nekomercinis renginys – knygų bienalė. Kiekvienai šaliai skiriama penkiolika vie-

tų. Atrančią vykdo kiekvienos šalies IBBY skyrius. Iš Lietuvos dažniausiai nė dešimt iliustruotojų nesusirenka. Tiesa, Šiemet buvo dešimt, tad gal kitąmet reikės skelbtis konkursą.

Kokių dabar esama knygų vaikams iliustravimo tendencijų?

Didelių pokyčių nėra. Keičiasi tik technologijos: vis daugėja kompiuteriu atliktą iliustraciją, nors dar daug kas piešia ir senoviškai. Pastaruojuose keletą metų į parodą Bolonijoje atrenkama vis daugiau jaunimo darbų.

Ką manote apie vaikų knygose paplitusį kičą? Ar prie gero skonio formavimo neturėtų prisidėti ir leidyklos?

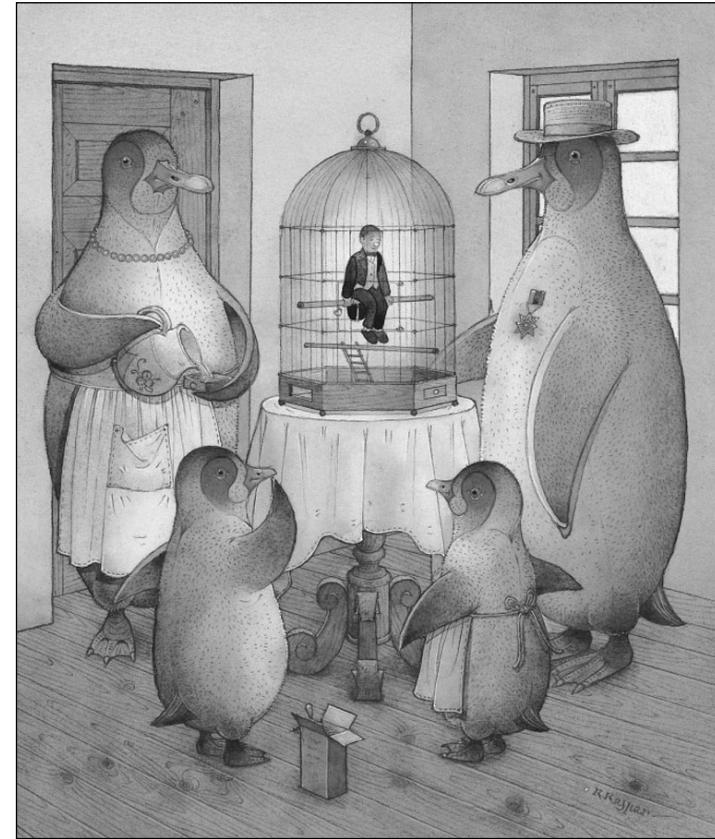
Kičio pilna ne tik Lietuvoje. Galima būtų leisti tokias knygas, kurių iliustracijose nedominuotų beviltiškas kičas, bet kurios sykiu būtų patrauklios pirkėjams. Manau, leidyklos galėtų išleisti ir vieną kitą nuostolingą knygą – naujovišką, menišką, bet nekomercinę.

Gdansko forume viena dailės akademijos dėstytoja pasakojo apie jos surengtą apklausą: mokytojai, tėvai ir studentai turėjo ivertinti dešimt iliustracijų, tarp kurių buvo ir pats klaikiausias kičas, ir realistiniai, ir modernūs, meniški, sunkiai suprantami piešiniai. Vaikų nuomonės nebuvo klausta. Mokytojai aukščiausius balus skyré barbėms ir mikimauzams ir visai neįvertino meniškesnių iliustracijų, tėvai jas vertino šiek tiek geriau, o jaunimas – visai neblogai. Keista, bet būtent mokytojai, labiausiai formuoja vaikų skonį, žavisi kiču.

Kas jus paskatinė pradėti rašyti tekstus?

Tai vane leidėjai sumanė išleisti knygutę 2002 m. įvykusio žemės drebėjimo aukoms paremti ir kiekvienam knygos dailininkui skyré po atvartą, kuriame reikėjo nupiešti iliustraciją ir parašyti kokį nors tekstą. Nupiešiau istoriją apie čiulbantį žmogelį. Neaiškios veislės paukščiai parsineša žmogelį, uždaro į narvelį ir nustemba, kad šis nečiulba... Paskiau supranta, kad žmonės tik laisvėje gražiai čiulba. Istorija leidėjams pasirodė labai juokinga ir jie paklausė, ar turia daugiau. Pamelavau turėj. Ir gavau pasiūlymą išleisti 64 puslapių, 34 istorijų knygą. Nebuvo kur dingti. Po mėnesio knyga buvo parašyta ir išversta.

Visada maniau, kad rašyti talento neturiu. Viskas įvyko netikėtai, atsitiktinai. „Kvailos istorijos“ buvo išleistas kinų kalba. Knyga buvo gerai perkama ir leidėjai parašė tēsinio. Parašau „Trumpas istorijas“. Paskiau pamaniau, kad reikėtų ir lietuviškai šias knygeles išleisti. Nu-nešiau dvemis leidyklomis – abi jas atmetė. O 2002 m. vos iškūrusi leidykla „Niekio rimto“ nupirkо iš kičų licencijas.

Kęstutis Kasparavičius. „Kvailos istorijos“ („Grimm Press“, Taipėjus). 2003 m.

Kaip gimsta jūsų tekstai ir iliustracijos?

pavyksta išsprausi iš ši kanoną.

Atvertę Stasio Eidrigevičiaus pieštą knygą, išsyk pamatysite, kad tai – Eidrigevičius, puikus dailininkas, stipri asmenybė. O aš save laikau taikomuoju dailininku, stengiausis prisitaikyti prie autorij idėjų. Labai pagarbiai žvelgiau į tekstą. Bet likdavo daug nerealizuotų sumanymų. Pradėjės rašyti, galėjau juos įgyvendinti. Dažnai iliustracijos galvoje gimsta pirmiau nei teksta. Teksto neatiduodu redaguoti, kol nebėgiu piešinių.

Užsiensye rašančiu dailininkų daug. Ir Lietuvoje jų vis daugėja: Laisvydė Šalčiūtė, Rimvydas Kepežinskas, Sigutė Ach.

Galima ir tekstą kurti pagal iliustracijas. Kai vokiečių leidėjų paprasta piešiai „Tinginių šali“, knygų dar nerašiau: kūriau iliustracijas pagal įvairių šalių tautosaką, senųjų taipbos meistrų mėgtas temas. Kiekviename atvarte palikau šiek tiek vietos. Vėliau rašytojas pagal piešinius paraše tekštą. „Tinginių šalis“ buvo išleista aštuoniose šalyse. Kiekvienoje iš jų tekštą rašydavo vėliavos autorius. Lietuviškų tekštų paraše Vytautas V. Landsbergis.

Ar kuriant iliustracijas vaikų knygoms svarbu atsižvelgti į skaitytojų amžių?

Stengiuosi, kad knyga būtų įdomi ir mažajam skaitytojui, ir septyniolikmečiui, ir mamai ar tėciui. Pasaulyje yra daug suaugusių, kurie labai mėgsta skaityti vaikiškas knygias. Kai kurie jas net kolekcionuoja. Aš pats – vienas iš ju.

Pagal standartą, knyga turi būti 32 puslapių, kietu viršeliu, 30 procenčių knygos turinį sudaryti tekstas, 70 procenčių – iliustracijos, viena istorija. Kitai gamyba brangesnė, knygą mažiau perka. Bet man niekaip ne-

ar turite megstamiausią pasaką ar vaikų literatūros autorij?

Tai C. Collodi „Pinokis“ – megstamiausia Federico Fellini knyga. Kaskart skaitydamas randi joje ką nors nauja. Mégstu W. Hauffą, E.T.A. Hoffmanną ir H.Ch. Andersen pasakas – labiau nei nuobodžius brolius Grimmus.

Jūsų piešiniuose justi kažkokia anglų dvasia.

Labai žaviuosi anglų iliustracijomis. Ypač patinka Beatrix Potter, daugelio laikoma paveikslėlių knygų pradininkė. Mano paties iliustracijose dominuoja angliskas mažų miestelių koloritas: Anglijoje neikda nebuvau, bet esu vartęs daug albumų. Tikiuosi kada nors tenai nyvkti.

Pastaruoju metu daug keliaujate, susitiksite su vaikais kartu piešiate.

Ilgai dirbau studijoje, beveik visai užsidaręs nuo pasailio. Bet prieš trejus metus pakeiciau gyvenseną. Su leidykla apkeliauva visą Lietuvą. Važiuojame per mažus miestelius, kalbamės su vaikais, piešiame dramblius, žirafas. Kai pradėjau rašyti tekstus, daug kas ēmė kvesti mane į susitikimus. Bet visiems sakau, kad pirmiausia esu dailininkas, o ne rašytojas. Mat knygą piešiu šešis mėnesius, o tekštą parašau per mėnesį. Bet visa garbė tenka rašytojui.

Kokiai knygai dabar kuriate iliustracijas?

Rudenį turėčiau baigtis naują, jau aštuntą autorinę knygą pavadinimu „Mažoji žiema“. Labai šviesi, balta knygelė. O kada nors ateity norėčiau vėl iliustruoti klasiką.

KALBINO JOLANTA SEREIKAITĖ

Atsisveikinimų kaleidoskopas

Tomo Donelos filmas „Atsisveikinimas“

Živilė Pipinytė

Pirmasis pilno metražo vaidybinius Tomo Donelos filmas „Atsisveikinimas“ sukelia *déjà vu* įspūdį. Žinoma, taip yra ne todėl, kad, pasak režisieriaus, filmas kurtas net penkiolika metų. „Atsisveikinimo“ stilius verčia prisiminti kur kas anksčius laikus. Tuos, kurie dabar vadinami brežnevinės stagnacijos laikotarpiu. Tie filmai dažniausiai buvo priskiriami autoriniams kinui. Jų personažai buvo priversti rinktis: prisitaikyti ar maištauti. Dažniausiai jie vis dėlto susitaikydavo su tikrove. Toks buvo bene garsiausias iš jų – Olego Jankovskio herjus iš Romano Balajano „Skyrydžių sapnuose ir tikrovėje“, panašiai elgesi ir Raimondo Vabalo „Mainų“ ar „Rungtynu nuo 9 iki 9“ personažai. Juos pagimdė konkretus laikas ir situacija. Dainius Kazlauską kuriamas jūreivis Audrius pritaptų prie jų, žinoma, su tam tikromis išlygomis, nors pasirinkimo ir vertybų degradacijos temos aktualios kaip ir anksčiau.

„Atsisveikinimas“ atvirai apeiliuoja į 7–8-ojo dešimtmečio autorinio kino stilijus, kuris dabar smarkiai užsiplumas komercinio (?) lietuvių kino adeptų. Nuo pirmų kadrų jį pabrėžia ir Kipro Mašanausko muzika, kuri kam nors gali sukelti net nostalgiją, bet iškart režisieriaus klausti savęs, kada iš tikrujų vyksta filmo veiksmas. Vaizdas ne-

palieka jokių abejonių – veiksmas vyksta dabar, mūsų laikais, o tokia muzika kartais skamba per „Rusų radiją“. Tarkime, kad ją mėgsta filmo herojus. Jis – jūreivis, matyt, gana sentimentalus žmogus. Išlipes į krantą Klaipėdoje, jis susipažista su jauna ruse, kuri taip pat primena senų sovietinių filmų herojus – yra romantikė, pakilusi virš realybės, ir deklamuoją Aleksandro Bloko eiles. Tada tradiciškai reikia laukti meilės romano ir triukšmingo pasilinksminimo viešbučio bare bei uostamiesčio merginą, kurios anais laikais buvo vadintinos „16 divizija“. Taip ir įvyksta. Tiesa, romanas taip ir neužsimenzga. Netrukus tam-pa aišku, kodėl: Audrius mirtinai serga ir rengiasi atsisveikinti su pa-sauliu.

Pirmajame filmo scenarijaus variante, kurį teko skaityti senokai, re-gis, prie jo buvo prisdėjęs ir Marius Ivaškevičius, tai ir buvo pagrindinė filmo tema – skausmingas ejimas į save, kad kelio pabaigoje pagaliau suvoktum, jog gyvenai ne taip. Ne-padarei to, kas svarbiausia, nepa-kankamai mylėjai artimus žmones. Metafizinis ir kartu fiziškas mirties artėjimas žadėjo kitokį filma.

„Atsisveikinime“ jo neliko. Filmas tapo savotišku susitikimu ir atsisveikinimų kaleidoskopu. Audrius susitinka su visais – seneliais, mama, buvusia žmona ir jos nauju vyru, su sūnumi, gydytoju, vaikų na-mų direktore, vaikystės drauge

Rasa, artimais ir tolimaus giminaičiai... Kickviename epizode kas nors vyksta: Audrius primuša vyriškį (Remigijus Vilkaitis), kurį palai-ko buvusiu auklėtoju, matyt, pedo-filiu, lankosi klubė, kur šoka Rasa (Olga Generalova), grįždamas namo įsodina į mašiną atsitiktinę mer-giną, ši lieka nakvoti jo apleistame bute. Viena būtinė scenėlė keičia kitą. Bet nė viena iš jų nėra svarbi, būtina. Ypač nevykus iki galio ne-išrišta kažkokio seklio linija, kuri užsimenzga dar Klaipėdos bare. Taip pat dramaturgiškai nelabai paaiški-nama, kodėl nuolat syruoja perso-nažo nuotaika. Suprask, kalta liga. Audrius nusivylimą keičia pyktis, bet ir tai tėra tik etiudai, iš kurių filmas taip ir nesusilipdo. Gal todėl, kad žiūrovus nuolat turi spėlioti, kas yra kas, gal todėl, kad kai kurių ant-raplinių scenų, pavyzdiui, Vlad-

miro Jefremovo suvaidinto kaimy-no alkoholiko epizodo, dramos ir tragizmo koncentracija kur kas di-desnė.

Galiu sau paaiškinti, kad ta per-sonažų (jų katastrofiškai padaugė-jia paskutiniame filme trečiajalyje) ir smulkių įvykių gausa režisierius bando ižpildyti paties Audriaus vi-dinę tušumą. Juk jis visai nesiekia suvokti save, jis tiesiog nori atsi-sveikinti su visais, todėl juos ir kvie-čia į kaimą, pas senelę, kur susėdē prie vieno stalo giminės ir artimieji atskleis savo žemėšķį menkybę. Sunku suprasti, kodėl Audrius taip nori susitiki su jais visais, filme pie-šiamais tik tamsiomis ar net sarkastiškomis spalvomis, kaip kad nifomanė Dalios Storyk suvaidinta Audrius mama ir jos bevalis vyras. Atsisveikinti ir bent jau sau įrodysti, kad yra geresnis už juos visus?

Štai čia ir išryškėja pagrindinis „Atsisveikinimo“ ir autorinio kino skirtumas: Donelos filmo pasaulis labiau primena tą, kurį rodo lietuviški serialai. Jis paprastas (jei ne primityvus), personažų motyvai – aiškūs ir tokie pat paprasti, dialo-gai (kaičiau dažniausiai lietuvių ki-ne) rėžia ausį ir žeidžia gerą skonį. Mirtis, jos artėjimas nesukuria jokių gilesnių refleksijų, apibendrinimų, trumpai tariant, antrojo istorijos dugno. To, dėl kurio literatūros ir kino taip dažnai naudojamą siu-žetą apie atsisveikinimą su gyvenimu vertėjo pasakoti dar kartą. Todėl ir autorinio kino kadaise mėgtos poetinės metaforos – Audrius sapa-nas filmo pradžioje, kai rūke medžiotojai nušauta baltą arklį, ar simbolika Rio de Žaneiro Kristaus poza, kuria Audrius sustingsta kade-re filmo pabaigoje (beje, jų taip pat yra kelios), prie „Atsisveikinimo“ pasakojamos istorijos neprilimpa, atrodo tik pretenzingas svetimkū-nis. Kito filmo aplaissa. Žinoma, operatoriaus Rimvydo Leipaus pa-stangos sujungti tą temą ir perso-nažų margumyną į vieną visumą atrodo didvyriškos. Bet ir jos nei-igelbsti „Atsisveikinimo“, kaip to ne-padarо ir didvyriškos gausių filmo aktorių pastangos. Todėl ir Audrius atsisveikinimas su pasauliu banguotoje jūroje klykiant žuvė-droms atrodo tik jausmingo roman-so pabaiga.

Anonsai

Festivalis „Baltic Pride 2010“

Gegužės 6–9 d. „Skalvijos“ kino centre bus rodoma ypatinga filmų programa. Ji skirta gegužės 8 d. Vilniuje vyksiančioms seksualinių mažumų eitynėms. Gegužės 6 d. 19 val. festivalij „Skalvijoje“ atidarys kompozitorius ir atlirkėjas André Mergenthaleris ir jo muzikinė kompozicija. Po koncerto bus parodytas filmas „Vaikinų namas“ („House of Boys“, Vokietija, 2009), jį lietuvių žiūrovams pristatys režisierius Jeanas-Claude'as Schlimas. Spalvinga istorija rodo dramatišką vidurinės mokyklos mokinio Franko gyvenimo kelionę 1984-aisiais. Tai ir pa-sakojimas apie muziką, stiprią meilę bei skaudžią kančią išgyenant draugo mirtį.

„Baltic Pride“ filmų programa pristatys dokumentinius ir vaidybinius filmus. Juose pateikiamos homoseksualieims žmonėms išskylančios problemos, bet siekiama atskleisti būtent bendražmogišką jų lygmenį, paskatinti atsisakyti patriarchalinėse ir uždarose visuomenėse gyvuojančio požiūrio į homoseksualius as-menis kaip į simboliskus „kitus“, keliančius grėsmę bendruomenei. Programos rengėjai taip pat siekia supažindinti žiūrovus su kitokios seksualinės orientacijos problemomis platesniame – visuomeniniame, kultūros ir istoriniame kontekste.

„Liudytai“

Programos įvairovė paneigia Lietuvoje prigijusius seksualinių mažumų stereotipus. Pastaruoju metu filiuose dažnai prabylama ir apie tai, kad homoseksualizmas šiuolaikiniae-ta tautiškai, kultūriškai, religiškai padalytame pasaulyje tampa vienijančiu elementu. Žvelgiant į paskutinių dešimtmečių kino istoriją galima konstatuoti, kad filmai, kuriuose buvo rodomas homoseksualinės orientacijos žmonių drama posėdėjo kinui atsisakyti ne vieno tabu.

Tarpautinio Berlyno kino festivalio konkurse parodytis André Téchiné „Liudytai“ („Les témoins“, Prancūzija, 2007) – tai istorinė mozaika apie 9-ojo dešimtmečio prancūzų šeimos ir moralės pokyčius, susijusius su AIDS atsiradimu. Ši liga pagimdė naujas kryptis visame pasauliniame kine, ypač dideles permainas

pasakoja savo istoriją, į kurią sutil-po ir keturi broliai, ir „Pink Floyd“, „Rolling Stones“, Davidas Bowie, pasivažinėjimai įspūdingu motociklu, pirmos slapta surūkytos cigare-tės. Tai istorija jaunuolio, kuris yra toks kaip visi, bet kuris nori suprasti savo tikrąją prigimtį.

Režisierės Josiane Balasko komediją „Prakeikta pievelė“ („Gazon maudit“, Prancūzija, 1995) lie-tuvėnų žiūrovai jau matė, nes filmas oficialiai buvo platinamas Lietuvoje. Ispanų aktorė Victoria Abril fil-me suvaidino laimingą žmoną ir motiną Loli, kuri nieko nežino apie vyro neįstikimybę. I jos gyvenimą staiga įsiveržia keista mergina Marijė (Josiane Balasko) ir sudrum-sčia šeimos idilią. Marijė ir Loli – visiškai skirtinges, bet, pasirodo, jos abi neabejingo moterims...

Celine Sciamma drama „Vandens lelijos“ („Water lilies“, Prancūzija, 2007) atskleidžia trijų draugių seksualinius išgyenimius karštą vasarą. Baseine, persirengimo kambariuose paauglės Mari, Ana ir Floriana ieško tikrosios susijaudinimo ir lytinio potraukio prasmės.

Dokumentiniai programos filmai rodo, su kokiomis šių dienų gyvenimo problemomis tenka susidurti seksualinėms mažumoms. Auto-biografinis Gustavo Hoferio ir Luca Ragazzi filmas „Netikėtai, pra-éjusių žiemą“ („Suddenly, last winter“, Italija, 2008) pasakoja apie gėjų porą, kurios paprastą gyveni-

mą sujaukia partnerystės įstatymo svarstyto peripetijos. Gustavas įtikina besispyriojantį Lucą kilti į kovą už savo pilietines teises su kamera ran-kose. Vyrai leidžiasi į bauginančią, stereotipų, homofobijos ir nepakantu-mo persmelktą, bet netikėtai ko-mišką kelionę.

Filmas „Ji – vaikinas, kurį paži-nojau“ („She's a boy I knew“, rež. Gwen Harworth, Kanada, 2007) taip pat autobiografinis. Režisierė pasakoja apie tai, kas atsiptiko, kai Stevenas Haworthas nusprendė ne-begalį ilgiu gniaužti savęs tikrosios prigimties. Tačiau tai nėra filmas apie lyties pakeitimą. Nelengvais pokal-biais su artimaisiais, asmeninio archyvo ir šmaikščios animacijos in-tarpais režisierė pateikia atvirą praradimo ir besalygiškos meilės is-torią.

Kita kanadietė Julia Ivanova gausiai tarptautiniuose festivaliuose apdovanotame filme „Tėvystės svaja-s“ („Fatherhood dreams“, Kanada, 2008) pasakoja apie filmo herojų Scotto, Randy, Steve'o ir Drew siekių išgyvendinti savo tėvystės svajas. Pasiryžimas šeiminiam gyvenimui ir džiaugsmas jų kuriant, regis, neturi ribų, bet realybė yra kitokia. Homo-seksualams, siekiantiems auginti vaikus, tenka daug paaukoti. Ar gė-jų auginami vaikai bus laimingi? Sveiki? „Taps“ gėjais? Iš jų šaipysis kiti vaikai? Nors homoseksualai,

Stabilių dugne

Krėsle prie televizoriaus

Federico Fellini rašė: „Roma yra kaip parsiduodanti moteris. Žiūri į ją šaltai ir atsargiai, o ji stiga netikėtai suteikia tau tikrą malonumą. Ir kartu ji yra kaip motina. Laiko tave savo pilve ir maitina per virkštę.“ Filmą „*Roma*“ (LTV, gegužės 2 d. 23.15) Fellini kūrė ties 1970–1971 m. riba. Dauguma šio filmo epizodų jungiami laisvai, nesilaikant griežtos struktūros. Nuolat keičiasi nuotaikos, konvencijos. Tai vienas autobiografiškiausių (nors kitokiu Fellini, ko gero, ir nekūrė) režisieriaus filmų. Jis yra autorius, jis – čièronė, vedžiojantis žiūrovus po amžinajį miestą. Toki, kokį išvaizdavo vaikystėje. Kokį pamatė atsiðurės Jame jaunoliis iš provinčios miestelio. Kokiam gyveno garsus režisierius.

Kita vertus, kartu su Fellini mes, žiūrovai, tarsi klaidžiojame po milžinišką labirintą. Visas filmas nuaustas iš vizijų, karikatūrų, asmeniškų režisieriaus obsesijų, bet kartu ir stebėjimo. Romos atmosfera filme tokia materiali, kad, regis, ją gali paliesti ranka. Fellini pats yra tos miesto materijos dalis. Neatsitiktinai kitas miesto simbolis – *Mamma Roma* – didi aktorė Anna Magnani naktį švelniai pasiūnčia jį namo.

Iš pradžių filmas turėjo vadintis „Miestas“. Roma Fellini yra sakrali vieta, egzistuojanti už laiko,istorijos ribų. Mitas. Pažadėtoji žemė. Ir gal vienas tobuliausiomoteriškumo įsikūnijimui. Kartu tai ir būsimos (arba jau įvykusios) apokalipšės vieta. Neatsitiktinai filmas prasideda ir baigiasi simbolika skadrais – pradžioje Romos aplinkkelio, kuriuo juda mašinų masė, finale – naktį Romos gatvelėmis va-

žiuojančiais motociklininkais. Jie kelia balsu triukšmą ir primena paslaptingus raitelius ar net apokalipšės pabaisas.

Fellini „Romoje“ – kaip Kasandra, jis skelbia pasaulio pabaigą. Tiki Fellini pabaiga visada yra vertybų mirtis. Todėl pats bausias ir kartu pats plastiškiausias, netikėtaias filmo epizodas man yra finalinis liturginių drabužių modelių demonstravimas. Negalestinga satyra čia susilieja su košmaru – atgijusios mumijos, šméklos, lavonai demonstruoja kuklias sutanias ir prabangius, auksu švytinčius kardinolų drabužius. Reginio pabaigoje pasirodo superžvaigždė – Popiežius. Šis labiausiai antiklierikalinius epizodas ties sapno ir tikrovės riba man yra viena išpūdingiausiai visos kino istorijos viziju. Nors ir cituotas daugybėje filmų, šis bažnytiniu madu demonstravimas visai nepaseno. Atvirščiai, atrodo pranašūkas. Ypač dabar tai gali suvokti ir kaip krikščioniškos civilizacijos virtimi masine kultūra metaforą. Fellini visada tvirtino, kad Bažnyčia prarado sielą, tapo ceremonija, religiniu, prabangiu kostiumu.

Didysis režisierius nekentė mašinės kultūros ir jautriai reagavo į tai, kaip kinas vis labiau tampa priklausomas nuo televizijos ir kitų pięgių reginių. Kita vertus, regis, jis sakė: „Aš manau, kad dekadencija, žlugimas yra būtina atgimimo sąlyga. Esu laimingas, kad gyvenu epokoje, kurioje viskas nestabilu.“

Bet ar ne televizija mums siekia suteikti gyvenimo stablumo išpuddi? Stabilių beviltiškių ir vulgarūs seimūnai stabilių gadina politinę atmosferą. Stabilių viskuo patenkintas premjeras nuolat kartoja

tuos pačius užkeikimus. Stabilių kvaili televizijos šou tik patvirtina, kad pasaulis aplink nesikeičia. Stabilių esame dugne. Todėl net užpavydėju ukrainiečiams tokios gyvos jų išrinktųjų reakcijos parlamento posėdžių salėje. Proletarių ginklas buvo grindinio akmuo. Naujuojai laikų ginklas – supuvę kiaušiniai? Mano šaldytuve dešimt tokiu ne pirmo šviežumo tikrai atsiras. Gal kam reikia?

Nors kiti šios savaitės filmai nė iš tolo neprilygsta Fellini ševedru, leisiu sau kelis parekomenduoti. Pirmiausiai tai Paulo Greengrasso „93-asis reis“ (LNK, gegužės 1 d. 22.45). Filmo pagrindas – tikri 2001-ųjų įvykių, kai rugpjūčio 11 d. į San Franciską skrendantį lėktuvą užgrėbė teroristai. Jie turėjo taranuoti Baltuosius rūmus. Lėktuvas nukrito Pensilvanijoje, jo keleiviai iki pat pabaigos priešinosi teroristams. Filmas pasakoja apie keleivių ir lėktuvo įulgios dramą. Greengrassas ir jo bendraautorai naudojosi įvairiaisiais šaltiniais, net menkiausiomis detaliomis, kurios užfiksuoatos pastutiniuose keleivių pokalbiuose su artimaisiais, skrydžių kontroleriu pokalbiu išraisais, JAV Senato komisijos tyrimu.

Filmo, kuris sukurtas dokumentinės dramos stiliumi, autentiškumo išpūdį didina ir tai, kad vaidmenis kūrė iki tol nelabai matyti aktorių. Remdamiesi faktais, jie dažnai tiešiog priešais kamerą improvizavo dialogus. Režisierius stengėsi laikytis realaus įvykių laiko – viskas trunka maždaug tiek, kiek ir iš tikrųjų. Bet tai, kad Greengrassas nesilaikė holivudinių konvencijų, neapeliao į pačius sentimentalius žiūrovus, žinoma, nebuvu sutikta

„Gimimas“

palankiai, bent jau JAV, kur žiūrovai vertina paprastesni, bet užtat jausmingesnį kiną. Režisierius paibrėžė: „93-asis skrydis jaudina mūsų vaizduotę daugiausia dėl to, kad iš tikrujų nežinome, kas tiksliai įvyko.“ Jis pasirinko rekonstrukcijos kelią, manydamas, kad kuo tikslesnė ji bus, tuo labiau filmas priartės prie tiesos.

Filme „Asmens sargybinis“ (LNK, 3 d. 22.40) dabar jau gerokai priimrūta Whitney Huston iš tikrujų vaidina save – estrados ir kino žvaigždę. Reičel pasiekė šlovės viršūnę. Ją supa gerbėjai. Bet vienas jų nori nužudyti žvaigždę. Todėl Reičel pasamdo asmens sargybinį (Kevin Costner)...

Filmas sukurtas 1992-aisiais. Ta-da jis toli gražu nebuvu laikomas ševedru. Nežinau, kas kaltas, – nostalgija ar šiuolaikinis kinas, bet dabar filmas atrodo geresnis nei anksčiau. Laikas kartais veikia kino naujai. Tai jrode ir nauja LTV laida „Kine kaip kine“, kurios ši šeštadienį, deja, nematysime. Užtat bus proga prisiminti ne kartą rodytą vieną ankstyvųjų kito kino genijaus Stanley Kubricko filmą „Garbės kelias“ (LTV, 1 d. 23 val.) – 1957 m. sukurtą antikarinį filmą, nukeliančių į Pirmojo pasaulinio karo žemės.

Iš naujesnių ir rečiau kartojamų filmų galiau parekomenduoti Vene-

cijos festivalio konkurse 2004 m. rodytą amerikiečio Jonathano Glazario, „Gimima“ (LNK, 2 d. 00.05). Tai pasakojimas apie trisdešimtmetę moterį, turtingą niujorkietę Aną (Nicole Kidman). Jos sutiktas dešimtmetis berniukas tvirtina, kad į jį persikelė mirusio nuo širdies smūgio moters vyrą dvasia. Iš pradžių viskas atrodo absurdžiška, bet laikui bégant grižta Anos prisiminimai, ji pradeda išsklausyti į berniuko žodžius ir nusprenzdžia ištirti, ar jis sako tiesą. Beje, Anos motiną suvaidino viena Holivudo legendę Lauren Bacall.

Susanne Bier filmo „Tai, ką mes praradom“ (TV3, 2 d. 21.10) herojė – taip pat vyra (David Duchovny) praradusi moteris. Po staigios jo mirties Odri (Halle Berry) liko viena su dvieju vaikais ir daugybe problemų. Nevilties apimta moteris užmezga gilų ryšį su nuo heroino priklausomu teisininku (Benicio Del Toro). Jų santykiai sudėtingi, bet tikri. Režisierės pavardė tikrai pažįstama skandinavų kino gerbėjams. Bier dažnai kuria filmus apie sudėtingus šeimos santykius. JAV 2007 m. pasirodžiusiame „Tai, ką mes praradom“ ji vengė sentimentalumo. Subtilumas ir jausmų tiesa visada buvo moterų kino stiprybė.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

ATKELTA IŠ 8 PSL.

norintys auginti vaikus, yra „mažuma mažumoje“, tradicinės šeimos vertės puoselėjančios organizacijos juos iš anksto pasmerkia šeimos, moralės ir visuomenės griovėjų vaidmenims.

Komunizmo žlugimas Europoje gražino atkurtą nepriklausomybę milijonams Rytuose, ir nors homoseksualumas buvo legalizuotas, visuomenės homofobija šioje pasaulio dalyje išlieka išsaknijusi. Matthew Charlesas savo filme „Už rožinės užsklandos“ („Beyond the pink curtain“, D. Britanija, 2009) užfiksavo regiono problemas. Rožinė uždanga atsiraudo Geležinės vietoje. Už jos slepiasi smurtas ir neapykanta kitokiams. Dokumentinis filmas pasakoja apie „Pride“ eisenas.

Filmas „Miestas sienų apsupty“ („City of Borders“, rež. Yun Suh, JAV, 2009) parodys dar vieną neįprastą vienybės simbolį, kuris metta iššūkį smurtui ir išankstiniam nusistatymui. Tai gėjų baras „Shushan“ pačiame Jeruzalės centre. Čia skirtinę tautybą, religiją ir skirtinęs seksualinės orientacijos žmonės kuria bendruomenę.

Brooke Sebold, Benitos Sills ir Todd Sillso filmas „Raudonus be mėlynos“ („Red Without Blue“, JAV, 2007) – tai sukrečiantis dokumentas apie identiškus dynius, kurių vienos transformavosi iš vyro į moterį. Filmo kūrėjai trejus metus su kino kamera lydėjo filmo heroinus. Dyniai Markas ir Alexandras Farley gimė 1983 metais. Kai dyniams buvo keturiolika, jų tévai išsi-skryrė, o berniukai suvokė savo homoseksualią orientaciją. Tai supratę, jie net bandė nusiužudyti. Bandymas nepavyko, bet broliai buvo išskirti daugiau nei dvejims metams. Markas Farley gyveno su filmo kūrėjais viename name. Iš pradžių jų santykiai buvo kaimyniški, o vėliau Markas papasakojo apie savo praeitį ir lyties keitimą operacijai besirengiant brolių dynių. Filmo kūrėjai sakė, kad jų tikslas buvo padėti panasiems žmonėms. Tačiau kurdamis nepriklausomų ir stiprių brolių portretą, jie keliai ir fundamentalius vi suomeninės ir kultūrinės lyties tarpatybės klausimus. Filmas buvo rodytas visame pasaulyje ir apdovanotas festivalių prizais.

PARENGTA PAGAL RENGĖJŲ INF.

Kronika

Apdovanoti menininkai už nuopelnus Vilniaus kultūrai

Naujai Vilniaus miesto savivaldybės įsteigto apdovanojimo „Už nuopelnus Vilniaus kultūrai“ tikslas – pagerbtai ir paskatinti menininkus, jų pedagogus, kultūros ir meno darbuotojus, organizatorius, globėjus ir rėmėjus, prisidėjusius plėtojant kultūrą ir meną Vilniuje bei garsinant Vilnių Lietuvoje ir užsienyje. Apdovanojamieji gauna ženklus, medalius, jų miniatūras bei juos pa-

tvirtinančius liudijimus. Vilniaus kultūros garbės ženklai apdovanoti įvairių kartų kultūros ir meno kūrėjai, savo ryškiai kūryba ir veikla įrodę atliktyje darbų brandumą bei svarbą ir Vilniaus bendruomenei, ir įvertinti bei pripažinti ne vien Lietuvos, bet ir visos Europos kultūros kontekste.

2010 m. balandžio 15 d., minint Kultūros dieną, Vilniaus rotušėje už išskirtinius nuopelnus Vilniaus kultūrai Barbora Radvilaitės medalis įteiktas Viktorijai Daujotytei-Pakerienei, Žygimantu Augustu medalis – režisieriui, „Meno forto“ va-

A. ŽYAVICIAUS NUOT.

dovui Eimuntui Nekrošiui.

Šiai metais pirmą kartą įteikti aukso medaliai „Už nuopelnus Vilniaus kultūrai“ architektui Algimantui Nasvyčiui, rašytojui Algimantui Baltakui, aktoriui Antanui Šurnai, chorų dirigentui Lioginui Abariui, režisieriui Vitalijui Mazūrui, dailininkui Aloyzui Stasiulevičiui, fotomenininkui Stanislovui Žvirgzdui. Sidabro medaliai „Už nuopelnus Vilniaus kultūrai“ įteikti Marijos ir Jurgio Šlapelių namomuziejaus direktorei Almai Gudonytei ir Vilniaus miesto savivaldybės centrinės bibliotekos informacinio sektorius vedėjai Zitai Bielinieni.

Vilniaus miesto savivaldybės choro „Jauna muzika“ choro meno vadovui ir vyriausiajam dirigentui Vaclovui Augustiniui buvo įteiktas atminimo ženklas „Už nuopelnus Vilniaus savivaldai“.

Taip pat pirmą kartą įteiktos Mero premijos įvertinant menininkų kūrybą, skirtą Lietuvos sostinei Vilniui pagerbtai. Jas gavo dailininkas Mindaugas Skudutis ir kompozitorius Algirdas Martinaitis.

VILNIAUS MIESTO
SAVIVALDYBĖS INF.

Parodos	VILNIUS	Galerija „Aukso pjūvis“	30 d. 18 val. – G. Nagornij „LIFE-LIFE“. Rež. – J. Popovas
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i>	Vilniaus dailės akademija. Dizaino inovacijų centras „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i>	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39/6</i>	V. 6 d. 18 val. – J.J. Bricaire'o, M. Lasagye- so „DIDYSIS ZEBRAS“. Rež. – A. Girba
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Audriaus Puipos (1960–1997) personalinė kūrybos paroda „Nuo vaikų dailės mokyklos iki Lietuvos dailės klasiko“	Paroda „Monikai Bičiūnienė – 100“ (iš Rimo Bičiūno kolekcijos)	7 d. 18 val. – I. Kruckauskienės kūrybos vakaras „Mano knyga ir aš – tau!“
Povilo Ričardo Vaitiekūno kūrybos paroda „Tapyba. Piešiniai“	„Arkos“ galerija <i>Aušros Vartų g. 7</i>	Užupio galerija <i>Užupio g. 3</i>	„Menų spaustuvė“
Algirdo Šeškaus 1975–1983 m. fotografijos ir grafikos paroda „Archyvas (Pohulianka)“	Dokumentinės fotografijos apie šiuolaikinę Ispaniją paroda „Čia ir dabar“	nuo V. 5 d. – paroda „Sužadėtuvių žiedas“	29 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – T. Williams „STIKLINIS ŽVÝRNAS“. Rež. – A. Šablauskas (VšĮ „Naujasis teatras“)
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i>	Linos Beržanskytės Trembo tapybos paroda „Bundanti“	Galerija „Dailininkų menė“ <i>Seiminykštėj g. 23</i>	29 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – C. Graužinio „VISKAS ARBA NIEKO“. Rež. – C. Graužinis (VšĮ „cezario grupė“)
Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a.	Alicijos Zimnickaitės tapybos paroda „100% Organic“	Vlado Karatajaus jubiliejinė tapybos paroda	30 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – M. Črimpo „PASIKĖSINIMAI“. Rež. – C. Graužinis (VšĮ „cezario grupė“)
„Francisco Goya. Los caprichos“ (iš Latvijos nacionalinio dailės muziejaus kolekcijos)	Vilniaus fotografijos galerija <i>Stiklių g. 4</i>	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i>	30 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „ČIA BUVO VANDUO“. Choreogr. – A. Kriukelytė
Karaimų dailininko Bari Egizo (1869–1946) kūrinių paroda „Nuo Stambulo iki Vilniaus“	iki V. 8 d. – Artūro Šeštoko fotografijų paroda „Šviesos kaligrafija“	Arvydo Kašausko kūrybos paroda	V. 1 d. 13–19 val. Menų spaustuvės kiemelyje – Gatvės muzikos diena. „Sounds in G“, „Suicide dj's“, G. Storpirštis, „Atviras ratas“, „Liūdnai slibinai“
Algimanto Aleksandravičiaus fotografijų paroda „Karalienė Beatrix Lietuvoje“	„Prospekto“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i>	nuo V. 3 d. – Vaidoto Aukštaičio fotografijų paroda „Rožės“	„Naujasis Baltijos šokis '10“
Radvilų rūmai	iki V. 1 d. – Vilhelmo Michailovskio (Latvija) fotografijų paroda „Aš – fotografas“	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Naugarduko g. 10/2</i>	V. 4 d. 20 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „KARTU, PAVIENIUI“ („Moov'n aktion“, Prancūzija, Vokietija)
Vilniaus g. 22	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i>	Paroda „Uni-Diversity: tūkstančiai pasaulio veidų“	5 d. 20 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „PAIKOS MERGAITĖS MALDOS“. Choreogr. – A. Šeiko („Žuvies akies“ produkcija)
Lietuvių išeivijos kūrybos paroda „Dovana Nepriklausomai Lietuvai“	iki 8 d. – paroda „Metų skulptūra 09“	Pylimo galerija <i>Pylimo g. 30</i>	6 d. 20 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „PAUNKSMĖ“. Choreogr. – G. Ubartaitė; „TOLI VIDUJE“. Choreogr. – D. Prišmantaitė; „MIKAS IR PUSRYČIAI“. Choreogr. – I. Kuznecova
Taikomosios dailės muziejus	Lietuvos dailininkų sajungos parodų salė <i>Vokiečių g. 4/2</i>	Paroda „Tapybos pavasaris“	7 d. 21 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „MALDA SMĖLYJE“. Choreogr. – L. Juodkaitė
Arsenalo g. 3 A	iki V. 4 d. – paroda „Du grafikai iš Bulgarijos“ (Ivanas Ninovas, Maria Duhteva)	„Vitražo manufaktūra“ <i>Stiklių g. 6</i>	VGTU teatras-studija „Palépe“
Paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų radiniai“	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i>	iki V. 8 d. – stiklo meno paroda „nuoDĒMĖS“	<i>Trakų g. 1</i>
Lietuvos nacionalinis muziejus	iki V. 3 d. – paroda „Anapus žodžių ir kalbos“ (Korėja)	Vilniaus kolegijos Dizaino ir technologijų fakulteto meno galerija <i>Gerosios Vilties g. 19</i>	30 d. 18 ir 20 val. – „LAUKIU LAIŠKO“. Rež. – D. Bražiūnas
Naujasis arsenalas	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i>	Jono Daniiliausko tapyba ir pastelės	Raganukės teatras
Arsenalo g. 1	iki 8 d. – Audrius Janušonio paroda „Ars brevis, vita brevis“	KAUNAS	V. 1 d. 12 val. – „LOKYS IR MERGAITĖ“
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i>	M. Žilinsko dailės galerija <i>Neprirklausomybės a. 12</i>	1 d. 13 val. – „GERAS ŠUO FERDIS“
Lietuva carų valdžioje	Paroda „Lietuvos kinas. 1909–2009“	Paroda „Kasdieninis kinų gyvenimas ir šventės Čingų dinastijos metu“	2 d. 12 val. – „KATINÉLIS IR GAIDELIS“
Lietuvos valstiečių buities kultūra	iki V. 2 d. – Jūratės Mykolaitytės tapyba	iki 9 d. – Berlyno sienos sugriovimo 20-mečiui paminėti skirta paroda „Siena“ (Italija)	2 d. 13 val. – „DRĄSIOJI PUPULÉ“
Kryždirbystė	nuo 6 d. – Hario Bronto (Latvija) piešinių paroda	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i>	2 d. 17 val. – vaikų teatro šventė „Tau, mano Mamyte“
„Nepriklausomos Lietuvos dvidešimtmiečio akimirkos“	Savicko paveikslų galerija <i>Trakų g. 7</i>	iki 9 d. – akcijos „Augink atsakingai“ paroda „Nereikia diržo“	KAUNAS
Vytauto Kaušinio plakatai ir fotografijos	iki V. 2 d. – Valentino Ajausko tapybos paroda „Vilniaus šeštadieniai“	Vytauto Tamoliūno mirties metinėms skirta paroda „Matau save paveiksle...“	Kauno valstybinis dramos teatras
Paroda „Gyvenimas virš vandens“	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos parodų salė <i>Šv. Jono g. 11</i>	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus <i>V. Putvinskio g. 55</i>	30 d. 18 val. – „GERAS ŠUO FERDIS“
Senasis arsenalas	Donato Brandišausko fotografijų paroda „Elnių žmonės – Sibiro oročėnai“	nuo V. 4 d. – Lino Brogos (1925–2005) sakralinio paveldo fotografijų paroda	30 d. 18 val. – „KATINÉLIS IR GAIDELIS“
Kazio Varnelio namai-muziejus	Studija-galerija „D'Arijaus papuošalai“ <i>Dominikonų g. 7/20</i>	A. Žmuidzinavičiaus kūrinijų ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i>	30 d. 18 val. – „DRĄSIOJI PUPULÉ“
Didžioji g. 26	Prancišaus Gerliko jubiliejinė tapybos paroda	Satyros ir humoro klubo „Šaipokai“ narių darbu paroda, skirta juokų dienai	2 d. 17 val. – vaikų teatro šventė „Tau, mano Mamyte“
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	Senamiesčio menininkų dirbtuvė <i>Totorių g. 22</i>	iki V. 3 d. – paroda „Grafikos menas: tradicija – eksperimentas“	Kauno muzikinis teatras
<i>Lankymas antradienį – šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 1644</i>	Aistės Gabrieliės Černiūtės tapybos paroda „Dažažogiai“	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i>	29 d. 18 val. – C. Colemano „MIELOJI ČARITI“. Dir. – J. Geniušas
Bažnytinio paveldo muziejus	Juškų Gallery <i>Barboros Radvilaitės g. 6 b</i>	Lino Leono Katino tapybos paroda „69. Ir ačiū Dievui“	30 d. 18 val. – G. Rossini „SEVILIJOS KIRPĖJAS“. Dir. – J. Janulevičius
Šv. Mykolo g. 9	iki V. 4 d. – Vytauto Kauno paroda „Pabradymai“	Maironio lietuvių literatūros muziejus <i>Rotušės a. 13</i>	V. 1 d. 18 val. – U. Giordano „ANDRÉ ŠENJÉ“. Dir. – J. Geniušas
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	Galerija „Actus magnus“ <i>Piliés g. 36–44</i>	Lietuvių egzodo literatūros apžvalga „Išėjė sugrįžti“; „Antanui Baranauskui – 175“; „Kas apsakys tą ilgesį...“ (Mykolui Morkūnui atminti); Marijos Macijauskienės 80-mečiui skirta paroda „Kaip laukiantis medis“	30 d. 18 val. – P. E. Landi „STRIP MAN SHOW – VISKAS APIE VYRUS“. Rež. – P. E. Landi
„Lietuvos aidos“ galerija	nuo V. 5 d. – Mikalojaus Vilučio paroda „Kalbėjimas“	„Gerųjų žodžių kryptimi...“ (Algimantui Baltakiui bei Justinui Marcinkevičiui – 80) „Tegul palieka mano pirštų atspaudai“ (Vytautui Bložei – 80)	30 d. 18 val. – A. Čechovo „DÉDÉ VANIA“. Rež. – E. Lacascade
Žemaitijos g. 11	„Daliros“ galerija <i>Žirmūnų g. 70</i>	Šilavoto Davatkyno šventųjų paveikslų paroda „Kampelis malda Motinos namuose“	7 d. 19 val. – brolių Presniakovų „VAIDI-NANT AUKĄ“. Rež. – O. Koršunovas
iki V. 4 d. – Vytauto Kauno paroda „Pabradymai“	Kęstučio Mikėno ir Algimanto Patamsio paroda „Abipus Atlanto“	Valstybinis jaunimo teatras	Valstybinis jaunimo teatras
LDS galerija „Kairė-dešinė“	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i>	Galerija „Vilniaus dailės akademija. Dizaino inovacijų centras „Titanikas“ <i>Konarskio g. 37</i>	29 d. 18 val. – P. E. Landi „STRIP MAN SHOW – VISKAS APIE VYRUS“. Rež. – P. E. Landi
Latako g. 3	Baltijos šalių menininkų paroda „Illusion of inclusion“	Audriaus Puipos (1960–1997) personalinė kūrybos paroda „Nuo vaikų dailės mokyklos iki Lietuvos dailės klasiko“	30 d. 18 val. – A. Anros „BESTIJA ŽYDROM AKIM“. Rež. – G. Makarevičius
Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokyklos projekto grafikos paroda „Mokytojas – mokinys“	Galerija „Akademija“ <i>Piliés g. 44/2</i>	Galerija „VDU galera „101“ <i>Laisvės a. 53</i>	Rusų dramos teatras
Ryčio Širvinsko kūrybos paroda „Lietuviški barščiai NY“	nuo V. 3 d. – Danguolės Brogiénės tekstilė	Jono Zagorsko (Varšuva) personalinė paroda „Menas apie meną“	29 d. 18 val. – L. Tolstojaus „ANA KARENINA“. Rež. – E. Mitnickis
Galerija „Vartai“	Mindaugo Skuducio tapybos ir piešinių paroda „Bokšto gatvės paveikslai“		
Vilniaus g. 39			
Baltijos šalių menininkų paroda „Illusion of inclusion“			
Galerija „Akademija“			
Piliés g. 44/2			
nuo V. 3 d. – Danguolės Brogiénės tekstilė			
Mindaugo Skuducio tapybos ir piešinių paroda „Bokšto gatvės paveikslai“			

Liūdime mirus kino operatorui,
mūsų sąjungos nariui
STANISLAVUI KONSTANTINUI
GRIŠKEVIČIUI.
Nuoširdžiai užjauciamojo
šeimą ir artimuosius.
LIETUVOS KINEMATOGRAFININKŲ
SAJUNGOS

Kauno mažasis teatras	7 d. 18 val. <i>Skuodo kultūros centre</i> – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas M. Vitulskis (tenoras). Dalyvauja R. Bliskevičius (altas) ir E. Kulikauskas (violončeliė). Programoje J. Brahmso, F. Schuberto, A. Stradello, G. Giordani, G.B. Guarini, K. Vasiliauskaitės ir kt. kūrinių	31 d. 19 val. – „Ažuolų klubo“ vakaras	Bibliografinės žinios
30 d. 19 val., V. 8 d. 18 val. – A. Dilytės „LAUROS KOSMOSAS“. Rež. – A. Dilytė V. 7 d. 19 val. – PREMJERA! L. de Week „MYLIMIAUSI“. Rež. – V. Balsys	8 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistas I. Gärnetas (smuikas, Moldova). Dir. – J. Domarkas. Programoje A. Rekašiaus, J. Sibiliaus, A. Rousselio, M. Ravelio kūrinių	Šv. Kazimiero bažnyčia	GROŽINĖ LITERATŪRA
Kauno valstybinis lėlių teatras	30 d. 19 val. – PREMJERA! „UMA-UMA“. Autorius ir rež. – A. Žiurauskas 2 d. 12 val. – „PRINCESÉS GIMTADIENIS“. Rež. – A. Stankevičius	V. 2 d. 13 val. – M.K. Čiurlionio menų mokyklos mišrus choras (vad. – R. Gražinės). Diriguoją M.K. Čiurlionio menų mokyklos dylikto klasės mokiniai. Solistė M.K. Čiurlionio menų mokyklos II kl. mokinė U.L. Žukytė (smuikas). Vargonuoja R. Marcinkutė	<i>Amerikietė mergaitė</i> : romanė / Monika Fagerholm ; iš švedų kalbos vertė Mantas Karvelis. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2010 (Kaunas : Arx Baltica). – 687, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-16-320-6
5 d. 19 val. – festivalis „MONO BALTJA“. „GELEŽIS IR SIDABRAS“ (pagal poeto ir vertėjo V. Šimkaius eiles). Aut., rež. ir atl. – R. Kazlas (Vilnius „Lėlės“ teatras)	8 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistas I. Gärnetas (smuikas, Moldova). Dir. – J. Domarkas. Programoje A. Rekašiaus, J. Sibiliaus, A. Rousselio, M. Ravelio kūrinių	VVGŽM Tolerancijos centras	<i>Atėnės pagrobimas</i> : romanė / Karen Essex ; iš anglų kalbos vertė Lina Bügienė. – Vilnius : Versus aureus, [2010] (Vilnius : Spauda). – 548, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-9955-34-254-0 (jr.)
7 d. 11 val. – „UŽBURTOS PILIES PASLAPТИS“ Rež. – O. Žiugžda	9 d. 19 val. <i>Vilniuje, Pamėnkalnio galerijoje</i> – Eksperimentinio garsos galerija.	KAUNAS	<i>Dievo namai</i> : romanė / Samuel Shem ; iš anglų kalbos vertė Vytautas Petrukitis. – Vilnius : Tyto alba, 2010 (Kaunas : Arx Baltica). – 428, [1] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-16-753-2
KLAIPĖDA	10 d. 19 val. <i>Vilniuje, Pamėnkalnio galerijoje</i> – Eksperimentinio garsos galerija.	Kauno filharmonija	<i>Frankburgas</i> : romanė / Undinė Radzevičiūtė. – Vilnius : Tyto alba, 2010 (Vilnius : BALTO print : Logotipas). – 95, [1] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-16-752-5 (jr.)
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	11 d. 19 val. <i>Vilniuje, Pamėnkalnio galerijoje</i> – Eksperimentinio garsos galerija.	V. 2 d. 17.30 – kantoriaus Sh. Barzilai (Austrija) koncertas „Žydiškasis bel canto“	<i>Konstancijos ir Jono Jabloniskių šeima</i> : [atsiminimai ir laiškai / sudarytoja Eglė Luknėnaitė-Griciūnienė]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejuς, [2009] (Vilnius : Petro ofsetas). – 244, [2] p. : iliustr., portr. – Tiražas 600 egz. – ISBN 978-9955-415-93-0
<i>Baroko muzikos savaite</i> “	12 d. 19 val. <i>Vilniuje, Pamėnkalnio galerijoje</i> – Eksperimentinio garsos galerija.	KAUNAS	<i>Kiniška skraistė</i> : [detektyvinis romanė] / Patricia Wentworth ; iš anglų kalbos vertė Ona Daukšienė. – Vilnius : Tyto alba, 2010 (Vilnius : Standartų sp.). – 324, [2] p. – (Panelė Silver perima tyrimą). – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-16-751-8
V. 4 d. 12 val. <i>teatro fojé</i> – seminaras „Stebuklingas garsų pasaulis“	13 d. 19 val. <i>Vilniuje, Pamėnkalnio galerijoje</i> – Eksperimentinio garsos galerija.	Kauno menininkų namai	<i>Konservų gatvė</i> : romanė / John Steinbeck ; iš anglų kalbos vertė Virgilijus Čepliejus. – Vilnius : Vaga, 2010 (Vilnius : Logotipas). – 197, [1] p. – Tiražas 1550 egz. – ISBN 978-5-415-02144-4 (jr.)
5 d. 18.30 – atvira pamoka-seminaras „Renesanso šokių“	14 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Triukšmo garsos galerija. Zenial (Lenkija), J. Surakas (JAV), R. van Alebeekas (Nyderlandai), A. Borisovas ir O. Nosova (Rusija)	V. 3 d. 18 val. – koncertas, skirtas pasaulinei akordeono dienai. Dalyvauja V. Pligovka (akordeonas, Baltarusija), A. Mikalkėno trio	<i>Kur tu dabar esi?</i> : romanė / Mary Higgins Clark ; iš anglų kalbos vertė Rima Kardelytė. – Vilnius : Alma littera, 2010 (Kaunas : Spindulio sp.). – 284, [2] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9955-38-571-4 (jr.) : [23 Lt 24 ct]
6 d. 18.30 val. <i>teatro fojé Didžiajame ekrane</i> – baroko opera. G.F. Händelio „Rodelinda“ (Bavarijos valstybinė opera Miunchene)	15 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	KLAIPĖDA	<i>Lemties piršlys</i> : romanė / Judith McNaught ; iš anglų kalbos vertė Dalia Žukauskiene. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2010 (Vilnius : Spauda). – 429, [2] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-9955-16-300-8 (jr.)
7 d. 18.30 val. <i>teatro Didžiajame ekrane</i> – baroko opera. G.F. Händelio „Alčina“ (Štutgarto valstybinė opera)	16 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	Klaipėdos koncertų salė	<i>Mergina melyna suknelė</i> : romanė / Gaynor Arnold ; iš anglų kalbos vertė Danguolė Žalytė. – Vilnius : Versus aureus, [2010] (Vilnius : Spauda). – 467, [4] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-9955-34-253-3 (jr.)
ŠIAULIAI	17 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	Festivalis „Klaipėdos muzikos pavasaris“	<i>Močiutės palikimas</i> : romanė / Renate Welsh ; iš vokiečių kalbos vertė Milda Kunskaitė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2010 (Kaunas : Arx Baltica). – 221, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-16-318-3
Šiaulių dramos teatras	18 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	30 d. 18 val. – Klaipėdos kamerinių orkestrų (meno vad. – violinčelininkas M. Bačkus), „Camerata Klaipėda“ (meno vad. – smuikininkas V. Čepinskis)	<i>Musių valdovas</i> : romanė / William Golding ; iš anglų kalbos vertė Aleksandra Dantaitė. – 4-asis leid. – Vilnius : Vaga, 2010 (Vilnius : Logotipas). – 263, [1] p. – Tiražas 1250 egz. – ISBN 978-5-415-02149-9
30 d. 18 val. – E.M. Remarque'o „TRYSDRAUGAI“. Rež. – R. Steponavičiūtė	19 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	31 d. 18 val. – ansamblis „Giunter Percussion“	<i>Panelės Silver višešagė</i> : [detektyvinis romanė] / Patricia Wentworth ; iš anglų kalbos vertė Renata Endzelytė. – Vilnius : Tyto alba, 2010 (Vilnius : Standartų sp.). – 325, [2] p. – (Panelė Silver perima tyrimą). – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-16-754-9
V. 7 d. 18 val. – „KOVA“. Rež. – P. Ignatavičius	20 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	Vakarai	<i>Paskutinis brolis</i> : romanė / Nathacha Appanah ; iš prancūzų kalbos vertė Asta Dumšienė. – Vilnius : Tyto alba, 2010 (Vilnius : Spauda). – 165, [2] p. – Apdovanota 2009 m. Lietuvos jaunujų frankofonų premija. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-16-748-8
PAN EVĒŽYS	21 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	VILNIUS	<i>Per spygliuotą vielą</i> : [atsiminimai] / Mironas Ginkas. – Vilnius : Žydų kultūros ir informacijos centras, 2009 (Vilnius : Petro ofsetas). – 303, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-95101-1-8
J. Miltinio dramos teatras	22 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	Rašytojų klubas	<i>Po gaisro</i> : romanė / Belva Plain ; iš anglų kalbos vertė Rolanda Strumilienė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2010 (Vilnius : Spauda). – 334, [1] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-9955-16-325-1 (jr.)
V. 7 d. 18 val. – „KAS ŠITĄ VĖJĄ PAVADINO LIKIMU...“. Idėjos aut. ir rež. – G. Storpiškis	23 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	VILNIUS	<i>Per prversta tylėti</i> : modžahedo žmonos istorija / Doris Glück ; iš vokiečių kalbos vertė Elena Eimaitytė. – 2-asis leid. – Vilnius : Vaga, 2010 (Vilnius : Logotipas). – 260, [3] p. – (Tikros istorijos). – Tiražas 1550 egz. – ISBN 978-5-415-02103-1 (jr.)
MARIJAMPOLĖ	24 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	Klaipėdos koncertų salė	<i>Reanimacijos palata</i> : romanė / Irma Randakevičienė. – Vilnius : Tyto alba, 2010 (Vilnius : BALTO print : Logotipas). – 284, [3] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-16-749-5 (jr.)
Dramos teatras	25 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	Festivalis „Klaipėdos muzikos pavasaris“	<i>Rūbai ant ju pečių</i> : [romanė] / Linda Grant ; iš anglų kalbos vertė Emilia Ferdmanaitė. – Vilnius : Vaga, 2010 (Vilnius : Logotipas). – 342, [1] p. – Tiražas 1650 egz. – ISBN 978-5-415-02150-5
V. 4 d. 18 val. – „DRĀSI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Graužinis („cezario grupė“)	26 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	30 d. 18 val. – Klaipėdos kamerinių orkestrų (meno vad. – violinčelininkas M. Bačkus), „Camerata Klaipėda“ (meno vad. – smuikininkas V. Čepinskis)	<i>Sofijos pasaulis</i> : romanė apie filosofijos istoriją / Jostein Gaarder ; iš norvegų kalbos vertė Eglė Išganaitytė. – 4-oji patais. laida. – Vilnius : Tyto alba, 2010 (Vilnius : Standartų sp.). – 463, [1] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-087-8 (jr.)
Koncertai	27 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	Vakarai	<i>Tortas</i> : [esė] / Mikalojus Vilutis ; [piešiniai autorius]. – Vilnius : Tyto alba, 2010 (Vilnius : Standartų sp.). – 63, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-16-681-8 (jr.)
Lietuvos nacionalinė filharmonija	28 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	VILNIUS	<i>Tortilių kuartalas</i> : romanė / John Steinbeck ; iš anglų kalbos vertė Kęstutis Šidiškis. – Vilnius : Vaga, 2010 (Vilnius : Logotipas). – 214, [1] p. – Tiražas 1550 egz. – ISBN 978-5-415-02145-1 (jr.)
30 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – V. Vitaitės jubiliejiniu eiklo pabaigos koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistai – pianistai V. Vitaitė, A. Žvirblytė, P. Anderssonas. Dir. – R. Šervenikas. Programoje S. Prokofjevo, F. Liszto, W.A. Mozarto, V. Barkausko kūrinių	29 d. 19 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“, S. Astrauskas (mušamieji), K. Žaldokaitė (sopranas). Programoje E. Medekšaitės, J. Jurkūno, A. Kučinsko, V. Germanavičiaus, A. Martinaičio kūrinių	Rašytojų klubas	<i>Vakariniai kursai</i> : romanė / Maeve Binchy ; iš anglų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2010 (Kaunas : Spindulio sp.). – 468, [2] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-9955-38-428-1 (jr.) : [28 Lt 19 ct]
V. 1 d. 18 val. <i>Marijampolės kultūros centre</i> – koncertas Motinos dienai – „Tas rankų švelnumas“. Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistas V. Noreika (tenoras). Dir. – M. Pitrėnas. Koncertą veda muzikologas V. Gerulaitis	30 d. 18 val. <i>Vilniuje, Piano LT salėje</i> , – Elektroakustinio garsos galerija 2. Styginių kvartetas „Chordos“,		

Savaitės filmai

Aš taip pat **

Šis ispanų režisierių Antonio Naharro ir Alvaro Pastoro filmas pelnė įvairių tarptautinių festivalių, tarp jų ir „Kino pavasario“, žiūrovų simpatijas. Filmo herojus 34 metų Danielis gyvena su tévais Sevilijoje. Jis serga Dauno sindromu ir padeda kitiems, panašiems į save. Danielis įsimylia Laurą – gražią, bet sutrikusią moterį, slepiantą nuo visų savo praeitį. Tačiau Laurai Danielis – tik draugas... Pagrindinį vaidmenį filme sukūrė Pablo Pineda, pirmasis europietis su Dauno sindromu, išgijęs aukštajį išsilavinimą. Taip pat vaidina Lola Duenas, Isabel Garcia Lorca, Antonio Naharro, Joaquinas Perles (Ispanija, 2009). (Vilnius)

Brangusis Džonai **

Nicholaso Sparkso meilės romanai skaitomi visame pasaulyje. Jie nepasižymiai jokiais literatūriniais privalumais, užt atsada pasakoja apie meilę ir kitokius labai gražius jausmus. Tai, matyt, ir patraukė režisierių Lasse Hallströma, ekranizavusį ne vieną populiarų romaną („Šokoladas“, „Uosto kronikos“, „Sidro namų taisyklės“). Naujasis filmas pasakoja apie merginą iš turtingų namų, kuri paplūdimyje susipažista su atostogaujančiu kaeiviu. Jų meilė – tai išskyrinė ir susitikimai, išdavystės ir melas, laukimas ir nuolat rašomi laiškai. Pagrindinius vaidmenis šiam filme sukūrė Channingas Tatumas ir Amanda Seyfried („Mamma Mia!“), taip pat vaidina Scottas Porteris, Henry Thomas, Maxxas Hennardas (JAV, 2009). (Vilnius, Kaunas)

Geležinis žmogus 2 *

Jei sugebėjote iki pabaigos pasižiūrėti pirmajį filmą apie multimilio neraus ir naujuojų karų technologijų specialisto Tony Starko nuotykius Afganistane, drąsiai galite išsirengti į jų tésinį. Roberto Downey jaun. suvaidintas personažas pagerino savo „šarvus“ ir toliau kaunasi su pasaulio blogiu. Jono Favreau filme taip pat vaidina Gwyneth Paltrow, Scarlett Johansson, Mickey Rourke'as ir Samuelis L. Jacksonas (JAV, 2010). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Gyvasis vandenynas ***

Filmas apie paukščius ir pingvinus išgarsėjęs prancūzų aktorių, režisierius ir prodiuseris Jacques'as Perrinas kartu su Jacques'u Cluzaud ši-kart sukūrė pasakojimą apie vandenynus. Pasitelkė iki tol nenaudotą techniką, filmo kūrėjai suteiks galimybę pasinerti į visų vandenynų gelmes ir atrasti nepažįstamą vandens gyvių pasaulį. Šis filmas – galimybė pamatyti laukinį pasaulį, kuriamo, laimė, dar nėra žmonių (Prancūzija, 2009). (Vilnius, Klaipėda)

Mažylė ***

Siltas pasakojimas apie klajojančio cirko artistų porą, kurie žiemą pri glaudžia pamestinkę mergaitę. Netrukus mažylė tampa svarbiausiu žmogumi ne tik Pati ir Vernerio šeimoje. Kas bus, kai pasirodys tikroji paliktos mergaitės mama? Originalus filmo stilius siejamas su režisierių dueto – garsių dokumentininkų Tizzos Covi ir Rainerio Frimmelio ankstesnei patirtimi. Ir Kanu, ir Berlyno kino festivaliuose šiltai priimtas filmas – reta išimtis tarp standartinijų filmų apie vaikų likimus (Austrija, Italija, 2009). (Vilnius)

Saulės nualinti: pasipriešinimas **

Pirmojo „Saulės nualinti“ filmo herojai – divizijos vadas Kotovas (Nikita Michalkovas), jo žmona Marusia (Viktorija Tolstoganova), jų dukra Nadia (Nadežda Michalkova), NKVD bendarbarbis Mitia (Olegas Menšikovas) – liko gyvi po Stalino teroro bangos 1937-aisiais. Naujame filme jiems teks pereiti Antrojo pasaulinio karoo pragarą, rasti vienas kitą ir pabandyti vėl tapti laimingiemis. Pabėgęs iš Stalino lagerių Kotovas pateks į baudžiamąjį batalioną. Paaugusia Nadia taps medicinos sesele, o Mitiai vėl bus lemta susitiki su kadaise iš jo Marusią paveržusių Kotovu... Didžiulės mūsių scenos, daug įsimintinių epizodinių personažų, pa-sak režisieriaus, turi prisiadeti prie išpudingos freskos apie Didijį tévynės karą sukūrimo. Taip pat vaidina Jevgenijus Mironovas, Sergejus Makoveckis, Andreyus Paninas, Valentinas Gaftas, Aleksejus Petrenka, Ina Čiurikova, Artiomas Michalkovas, Ana Michalkova, Maksimas Suchanovas (Rusija, 2010). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Titanų susidūrimas **

Tinginiams, kurie nebeskaito knygų, Holivudas parengė palengvintą graiku mitologijos versiją 3D formatu. Louiso Leterriero filme gimus kaip dievas, bet auklėtas kaip žmogus Perséjas (Sam Worthington) negali apsaugoti savo šeimos nuo Hado (Ralph Fiennes) – kerštingo mirusiu kai ratystės valdovo. Neturėdamas ko prarasti Perséjas savanoriu vyksta į pozemius, kad ten nugalėtų Hadą, kol šis dar neatėmė Dzeuso (Liam Neeson) galių. Rizikingoje kelionėje kartu su kitaik kariais Perséjui teks kautis su demonais ir pabaisomis. Jis išgyvens su sąlyga, kad patikės savo dieviška galia, pasipriekis likimui ir pradēs pats jį kurti iš naujo (JAV, 2010). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorius – Linas Vildžiūnas

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Dailė – Monika Krikštopaitytė | **Muzika** – Kamilė Rupeikaitė

Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras** – Rasa Vasinauskaitė

Stilius – Rita Markulienė | **Dizainas** – Jokūbas Jacobskis

Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

30-V. 6 d. – Geležinis žmogus 2 (JAV) – 11.20, 13.50, 16.30, 19.15, 22 val.
Auklė Makfi ir didysis sproginas (D. Britanija, JAV, Prancūzija) – 11.40, 14.15, 17.15, 20 val.
Dorianas Grėjus (D. Britanija) – 12.30, 15.20, 18.15, 21.10
V. 6 d. – Atsarginis planas (JAV) – 21.20
V. 2 d. – G. Rossini „Armida“. Transliacijos iš Niujorko Metropoliteno operos išrašo kartojimas! – 20 val.

30-V. 6 d. – Kaip prisijaukinti slibiną (JAV) – 11.20, 14.45, 17.40
30, V. 3–6 d. – Titanų susidūrimas (3D, D. Britanija, JAV) – 12, 15, 18.30, 22 val.; V. 1, 2 d. – 12, 15, 20.45
30-V. 6 d. – Saulės nualinti: pasipriešinimas (Rusija) – 11, 14.30, 18, 21.30
30, V. 3–6 d. – Įsiūnijimas (3D, JAV) – 20.45
30, V. 3–6 d. – Kaip prisijaukinti slibiną (JAV) – 14.10, 16.40; V. 1, 2 d. – 11.40, 14.10, 16.40

30-V. 6 d. – Brangusis Džonai (JAV) – 19.10, 21.40
30, V. 3–5 d. – Atsiuveikinimas (rež. T. Donela) – 16.20, 18.50, 21.20; V. 1, 2 d. – 13.50, 16.20, 18.50, 21.20; 6 d. – 16.20, 18.50
30, V. 3–6 d. – Veronika ryžtasi mirti (JAV) – 16, 18.15, 21 val.; V. 1, 2 d. – 13.30, 16, 18.15, 21 val.

30, V. 3–6 d. – Gyvasis vandenynas (dok. f., Ispanija, Monakas, Prancūzija, Šveicarija) – 15.15, 17.45, 20.15; V. 1, 2 d. – 12.30, 15.15, 17.45, 20.15
30, V. 3–6 d. – Alisa Stebuklų šalyje (JAV) – 15.30; V. 1, 2 d. – 12.45, 15.30
30-V. 6 d. – Naktinis pasimatymas (JAV) – 18, 20.30

Forum Cinemas Akropolis

30-V. 6 d. – Geležinis žmogus 2 (JAV) – 10.15, 13, 15.45, 18.30, 21.15
Dorianas Grėjus (D. Britanija) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.30
30-V. 5 d. – Auklė Makfi ir didysis sproginas (D. Britanija, JAV, Prancūzija) – 10.45, 13.15, 15.30, 18, 20.30; 6 d. – 10.45, 13.15, 15.30, 18 val.
30-V. 2 d. – Atsarginis planas (JAV) – 17.45; 6 d. – 20.30
30-V. 6 d. – Saulės nualinti: pasipriešinimas (Rusija) – 10, 13.30, 17, 20.45; Kaip prisijaukinti slibiną (JAV) – 10.30, 12.45, 15.15
30, V. 1, 3–6 d. – Gyvasis vandenynas (dok. f., Ispanija, Monakas, Prancūzija, Šveicarija) – 17.45; Naktinis pasimatymas (JAV) – 20.15
30, V. 3–6 d. – Veronika ryžtasi mirti (JAV) – 16, 18.15; V. 1, 2 d. – 11.15, 16, 18.15, 21.15
Bepročiai (JAV) – 13.45, 21 val.
30, V. 3–6 d. – Titanų susidūrimas (D. Britanija, JAV) – 14.15, 16.45, 19.15, 22 val.; V. 1, 2 d. – 11.45, 13.15, 15.15, 19.15, 22 val.
30, V. 3–6 d. – Švytinti žvaigždė (D. Britanija, Australija) – 17.30, 20 val.; 2 d. – 19 val.; 5 d. – 18.30, 21 val.

1 d. – „Šeršėliafam“ konkursinės programos nugalėtojas – 19.15; 2 d. – 17.15
1 d. – Kuždesių sala (JAV) – 21.30; 2 d. – 21 val.; 3 d. – 20.30; 4, 5 d. – 20.45; 1 d. – Teroro planeta (JAV) – 23 val.; 2 d. – Bilogas policininkas (JAV) – 22 val.; 5 d. – 21.45;
3 d. – Maiklo Kleitonu sukurtą tlesia (JAV) – 17.30; 3 d. – Tėvė mūsų (rež. M. Ivaškevičius) – 19.45; 4, 5 d. – 20 val.; 6 d. – 17.45; 4 d. – Infiltroti (JAV) – 17 val.; 4 d. – A. Tarkovskis. Paskaita – 10 didžiųjų Europos režisierių – 19 val.; 5 d. – Aviatorius (JAV) – 17 val.; 5 d. – Audra. Šiaurės šalių kino klubas – 17.30; 6 d. – Goja (Ispanija) – 17 val.; 6 d. – Elitinis būrys (JAV) – 17.30; 6 d. – Smulkus nusikaitimasis (JAV) – 19 val.; 6 d. – Senovės Tibeto beiškant (Vokietija) – 22 val.

30, V. 3–6 d. – Švytinti žvaigždė (D. Britanija, Australija) – 17.15, 19.30; 2 d. – 19.15, 22 val.; V. 1, 2 d. – 11.45, 13.15, 15.15, 19.15, 22 val.
30, V. 3–6 d. – Atsiuveikinimas (rež. T. Donela) – 17.15, 19.30; V. 1, 2 d. – 12, 17.15, 19.30; 30-V. 6 d. – Brangusis Džonai (JAV) – 14.30, 21.45
30, V. 3–6 d. – Titanų susidūrimas (D. Britanija, JAV) – 14.15, 16.45, 19.15, 22 val.; V. 1, 2 d. – 11.15, 13.15, 15.15, 19.15, 22 val.

30, V. 3–6 d. – Skalvijos“ kino centras

30 d. – Švytinti žvaigždė (D. Britanija, Australija) – 17 val.; V. 1 d. – JAV kino mestrai – 16 val.; 3 d. – Ignatas gržižo namo (rež. A. Razumnas) – 18 val.; 4 d. – Jausmai (rež. A. Dausa, A. Grikevičius) – 18 val.; 5 d. – Mano vaikystės rudoju (rež. G. Lukšas) – 18 val.; 6 d. – Faktas (rež. A. Grikevičius) – 18 val.; 7 d. – Skrydis per Atlantą (rež. R. Valabala) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

30, V. 1 d. – Geležinis žmogus 2 (JAV) – 10.30,

„Saulės nualinti: pasipriešinimas“

30 d. – Coco prieš Chanel (Prancūzija) – 21.20; V. 1 d. – 16.30; 2 d. – 18.40; 5 d. – 17 val.

3 d. – Olandų kino savaitės atidarymas. Tikrame gyvenime (Nyderlandai) – 19 val.

„Ciklas „Susitikimas su Louis Malle'iu“

2 d. – Iki pasimatymo, vaikai (Prancūzija, Vokietija) – 20.40; V. 4 d. – 19.10, 6 d. – 17 val.

3 d. – Atlantic City (Kanada, Prancūzija) – 17 val.; V. 5 d. – 19 val.

6 d. – Vaikinų namas (Vokietija) – 19 val.

2 d. – Iki pasimatymo, vaikai (Prancūzija, Vokietija) – 20.40; 3 d. – Mažylė (Austrija, Italija) – 15 val.

1 d. – „Lietuviška palėpė 1“ – 13 val.; 1 d. – Kiriku ir burtininkė (Prancūzija, Belgija, Liuksemburgas) – 15 val.; 2 d. – Azuras ir Asmaras (Prancūzija, Belgija, Ispanija, Italija) – 13 val.; 2 d. – „Lietuviška palėpė 2“ – 15 val.

3 d. – Rūmatis vyrukas (JAV, D. Britanija, Prancūzija) – 17.15; 2 d. – 17.30; 4 d. – 19.30;

1, 2 d. – Švytinti žvaigždė (D. Britanija, Australija) – 17.30, 20 val.; 2 d. – 19 val.

1 d. – „Šeršėliafam“ konkursinės programos nugalėtojas – 19.15; 2 d. – 17.15

1 d. – Kuždesių sala (JAV) – 21.30; 2 d. – 21 val.; 3 d. – 20.30; 4, 5 d. – 20.45; 1 d. – Teroro planeta (JAV) – 23 val.; 2 d. – Bilogas policininkas (JAV) – 22 val.; 5 d. – 21.45;

3 d. – Maiklo Kleitonu sukurtą tlesia (JAV) – 17.30; 3 d. – Tėvė mūsų (rež. M. Ivaškevičius) – 19.45; 4, 5 d. – 20 val.; 6 d. – 17.45; 4 d. – Infiltroti (JAV) – 17 val.; 4 d. – Prisimink mane (JAV) – 17, 21 val.; Alisa Stebuklų šalyje (JAV) – 12.15

30, V. 1 d. – Naktinis pasimatymas (JAV) – 16.15, 23.30; 3–6 d. – 16.15

V. 1, 2 d. – Alisa Stebuklų šalyje (JAV) – 11.15

30-V. 6 d. – Saulės nualinti: pasipriešin